

Elveția despre Europa

de **COSTIN I. MURGESCU**

Dacă literatura noastră nu ne-ar fi învățat cu toate ciudățiile ar fi trebuit să ne mirăm astăzi de totală ignoranță care înconjoară numele lui Gonzaque de Reynold. Profităm de acea de momentului acesta de pauză (recunoaștem, excesiv prelungit) în producția intelectuală a occidentului, pentru ca în cadrul modest ce ni se rezervă să încercăm o prezentare fragmentară a unui din autorii cei mai interesanți ai Elveției actuale.

Ne vom referi în special la ultimele două lucrări ale sale („Lucrări dintre care ultima este dezvoltarea sistematică a unui capitol din precedentă), unde d. Gonzaque de Reynold încearcă însă să lămurească oarecum Europa despre ceace se întâmplă cu ea. Și întrebăm forma aceasta nu pentru d. Reynold n'ar face parte din continentul nostru; dimpotrivă d-sa este atât de hotărât al continentului încât nici nu mai este măcar al vreunei țări. Afară de Elveția, bine înțeles. Această coloratură eterogenă a spiritului elvețian; d. Gonzaque de Reynold o realizează de minune. Și indiferent de atitudinile noastre ar fi absurd să nu recunoaștem anumite superiorități ale acestui climat — mai ales când este vorba să faci istoria contemporanului. Într'un continent în a cărui frământare uriașă ești tu însuși angajat.

După ce întreaga Europă a spus ceace avea de spus despre Elveția, iată așa dar că dela înălțimea (!) conștienței ei mentalității sufletesti și această privește destinul european.

Chiar la acest punct vom sublinia însă una din calitățile de scriitor ale d. Gonzaque de Reynold. Privind o Europă în descompunere (sau tot atât de bine, refacere), o Europă căreia intelectualicește îi poate aparține și d-sa, dar spiritualicește nu — printr'una nu poate ancora în nici una din atitudinile prezente în luptă — d-sa participă totuși la această tragedie europeană. Cu tolagul „Unității catolice de studii internaționale“ pe care o prezidează de vre-o zece ani, cu vizul unității europene realizată prin catolicism, d. Reynold face istoria patetică a Europei veacului nostru.

Essurile sale isvorăsc din neliniște; o neliniște căreia autorul pretinde a-i aplica metoda științifică. Deși încă nu cunoaștem valoarea acestui certificat-mătură prin care d. Reynold își legalizează la laboratorul metodelor științifice neliniștea — nu putem însă să nu recunoaștem în această „Europă tragică“ unul din cele mai serioase și mai cuprinzătoare sondaje făcute fenomenului european, în ultimii ani.

Poate vârsta îl face pe d. Reynold puțin cam „tipicar“ în orânduirea materialului său (sau poate asta este — ca să zicem așa — metoda?) și în dorința de complet este fără îndoielă că sunt și splendide locuri comune în lucrarea sa. Porniți pe panta aceasta, n'ar fi exclus să auzim și de năvitatea cu care concluziile ne sunt înfățișate ca elaborate „sub specie aeternitatis“. Ne oprim însă conștienți că nu este tocmai elegant să prezinti cititorilor tăi un scriitor necunoscut prin lipsurile sale.

Incertarea domnului Reynold este însă prea serioasă, prea complicată, pentru a fi privită cu surâs. Evident, d-sa are în cele 700 pagini mari destule lucruri care — singure — nu ne-ar fi îndemnat să încercăm a-i pune numele în circulația cititorului nostru.

Punctul central, prin perspectiva căruia neliniștile autorului caută să surprindă semnificațiile schimbărilor europene — este al caracteristicii revoluției. O revoluție pe care d. Reynold o socotește începută

Amurg la Florența

Cauți să reeditați farmecul Florenței asupra simțurilor și spiritului tău. Și atunci, alegi un punct mai înălțat pentru ca de acolo să poți privi în vale cetatea misterioasă a lui Dante. Ajungi la Piazzale Michelangelo după masă, când soarele nu are încă de gând să coboare. Chiar dacă nu ești amator de soare trebuie să dai întotdeauna o mare importanță diferențelor de lumină. Un anumit act are o anumită semnificație când soarele se află într'o anumită așezare la orizont, pentru a influența lucrurile. Soarele crează obiectelor, cu suflet sau fără, un al doilea spațiu, pe care ochiul unui pictor sau ideea unui poet poate să-l redea, celălalt spațiu real lipsindu-le. Adolescentul David, copia în bronz a statuii în marmură a lui Michelangelo, te întâmpină ca o imagine a eternei tinereți; iar statuile de soclu, alte copii michelangelicești, două câte două simbolice, ziua și noaptea, aurora și amurgul, sunt puse parcă să reprezinte acest spațiu virtual pictural sau poetic... Cupola minunată a domului Santa Maria del Fiore, un potir răsturnat de floare cu mireasmă

sfântă. Mai încolo, cetățile lui Cosimo dei Medici, bătrânul stăpânitor al tinerei Florența; cu marginile crenelate și cu turnul de pază. Mai departe, colinele estompate ale Toscaniei. Le străbat boi lezeși și albi, în apropiere, smochini îmbrăcați în verde întunecat, cu trunchiuri spintecate. Dar laurul învecinat cu frunza lucioasă, parfumată, divină?... Nu trebuie să uși că pietena ta se află lângă tine și lângă tușiul sacru. Ea a luat o frunză în mână... S'a coborât clipa unică, numită atât de frumos de italieni, „dincolo de munți“ - tramonto, amurgul, care învalue totul într'o atmosferă caldă de sensualitate... în ochii prietenei tale se aprind scântei. Și ea se apleacă peste parapeț, aspirând mirosul frunzei. Sânul său se rotunjește în armonie cu rotundul dominant al petei. Este momentul tăcerii vorbelor și vorbirii simțurilor. Cu siguranță că tovarășa ta îți va întinde frunza parfumată. Iar tu o vei duce cu smerenie spre buze... Dar soarele se ascunde după dealuri lăsând încă, pe cer, un trandafiriu „addio“.

MARELLA COANDA

V. VOICULESCU

portret de Maria Pillat-Brateș

Intoarcere la poezia religioasă

S'a întâmplat ca unda mistică, însoțită de dragostea pentru cuvântătoare și necuvântătoare, pentru firea de pe pământ și cea din ceruri, să străbată, sub pecetea franciscană, toate unghiurile zării.

Poezia blândului „poverello“, sărăcuțul lui Dumnezeu, „tutto serafico in ardore“, cum îl numea Dante, este smerenie, dragoste și apropiere, prin sensibilitate, de toate creațiunile.

Amintiți-vă de bunul Francis James, care se roagă umil să meargă în raju cu bieții măgaruși oropsiți, de cătecele lui Ion Pillat, V. Voiculescu și unei chiar de poemele lui Nichifor Crainic, ca să vedeți cum iubirea pentru viață și truda în adorarea nenumăratelor frumuseți astrale sau tehnice poate să pătrundă pretutindeni, sub același patronat: Viața și iubirea Sfântului Francisc din Assisi.

Lângă poezia timpurilor noastre, lângă proza lirică sau realistă a epocii acesteia, poți să întârzi oricât. Caută însă, dacă vrei să improspătezi balastul tuturor preocupărilor îmbăcșite ale vremii, să te întorci uneori și către naiva și fericită viziune a cântecului medieval.

Popasul franciscan este reculegere, dar și îndemn la o lucrare mai stăruitoare, de pe urma căreia vei culege flori pline de mireasmă arhaică, cu parfumul mereu viu și tare.

Întru tălmăcirea, în graiul nostru, a Vieții Sfântului Francisc, s'au ostentit, altădată, profesorul Alexandru Marcu și G. Călinescu. Fragmentele, publicate, se găsesc risipite în revistele astăzi uitate, în mare parte.

Poezia, însă, cu ecouri medievale, păstrează încă a-roma agrestă, sunetul molcom al tălângurilor de seară, însoțind turmele ce se îndreaptă spre staul, extazul în fața bucuriilor simple, sau minunate...

Sunt șapte veacuri de când a trăit, în Umbria sfântă și verde, în vechea Etrurie din Italia, un om care a nesocotit bunurile obștești, a lepădat haina belșugului și încingând frânghia trudei, a întemeiat ordinul monahal al franciscanilor.

Viața acestui om, viața Sfântului Francisc, este narată tot atât de smerit ca și zilele de predică și cântec ale „sărăcuțului lui Dumnezeu“. Și se află cuprinsă în culegera plină de armonie și de adânc sens uman și creștin: I fioresi di San Francesco d'Assisi... „Floricelele Sfântului Francisc din Assisi“.

De aici s'au desprins răsunetele și fiorul mistic al Evului Mediu, care au trecut în atâtea poeme, până la lirica modernă, care uneori se desbară de greutatea formale, de gravele preocupări de gândire sau de inspirație, alergând pe căile înrouate ale cântecului străvechi dar pururea nou.

E taina marei și unicei poezii, pe care o regăsești tânără, ca și înima din care s'a desprins odinioară.

C. N. NEGOIȚĂ

Notă. — A se vedea, în corpul revistei, fragmentul din „I fioresi di San Francesco“. Unde este desăvârșită bucuria.

Poezia lui V. Voiculescu în antologie de ION PILLAT

Incununarea cu premiul național de poezie a operii atât de importante în domeniul liric, a lui Vasile Voiculescu — ne bucură ca o dreptă răsplăță și ca o binevenită recunoaștere față de unul din cei mai mari și autentici poeți ai neamului românesc.

Nu cunosim în literatura noastră contemporană drum mai spornic, într'o evoluție creatoare mai rodnică și mai împlinită, decât acela parcurs de noul Laureat național dela primul volum intitulat Poezii apărut în 1916, dându-ne pe rând: Din țara zimbrului (1918), Părgă (1921), Poeme cu îngeri (1927), Destin (1933), Urcuș (1937), și Întrezăriri (1940), aceste două din urmă publicate în editura Fundațiilor Regale. Nu mai puțin de șapte volume de versuri, în mai bine de un sfert de veac de creație și de muncă eroică și continuă. I-au dus pe Voiculescu la stăpânirea tot mai desăvârșită a unei forme poetice personale și la făurirea unui univers liric propriu de o gravă și turburător de nouă rezonanță interioară, fără echivalent în poezia noastră de ieri și de azi.

Acest stil poetic propriu dă versului voiculescan o fizionomie în care recunoaștem cu emoție trăsăturile cele mai ascunse și tot odată cele mai adânci ale sufletului strămoșesc. În el ni se descoperă cumintența pământului și frumusețea pârăului la soarele de peste veac al credinței creștine, dar și viltuțarea și zbuciumul cumplit al marilor genuni omeniești. Nu e o poezie ușoară, nici lesne de prins în comoditatea formulărilor convenționale. Nu e o poezie de petrecul timpul cu ea, de citit cu ochi lezeși lunecând pe pagini răsfoite distrat. Nu e dulceță, nici șerbet intelectual, ci comunicătură pentru su-

fletul ce caută dincolo de aparențele înșelătoare ale vieții, patria din care a fost surghinit:

Urcă munțile de gând cu aspre gașbe
Căstăind frunzarul rugului aprins:
Doar mugetele tunetelor albe
Mă vor vesti că, Doamne, te-am atins

Și-ți vor croi, făcându-le puserii,
Pe măticele urechilor drum nou,
Că până'n fund bulboanele tăcerii
Ș'or turbura sub bulgăr de eou.

Atunci, scoțând sandala minții moarte,
Cu sufletul desușit prin jarul dur,
Pășind în vârful gândurilor goale
Voi cuteza să calc pe spirit pur.

Autorul a dat versurilor acestora din volumul „Destin“ titlul caracteristic de Horeb Iăuntric și, până la o oarecare punct, toată poezia sa participă la acest caracter de aspru și dur picș sufletesc. Originalitatea lui Vasile Voiculescu — fenomen absolut unic în lirica română — provine, după mine, dintr'o particularitate esențială a viziunii sale lirice: ea e alegorică prin excelență. Dar această alegorie, naivă și frustă în primele două volume scrise încă sub zodia Semănătorismului — poetul mai târziu legându-se de un ideal de artă mai subtil, acel al grupului „Gândirii“, și adâncind tainele poeziei populare, a știut s'o transforme în substanță, înfinit mai bogată în suferință, a mitului liric însuși.

(Urmare în pag. 6-a)

Un savant

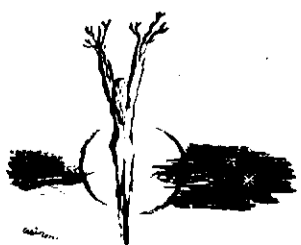
A MURIT Werner Sombart care a fost o inteligentă prea puternică pentru a nu fi combătut, contestat și discutat. Noutatea teoriilor, sprinteneala latină aproape a formulărilor sale, cultura-i de mutantă au atras ca o momela „specialiști“ din cele mai departate domenii culturale, veniți să-l combată și dărâme — uneori cu epitețe ce nu reprezentau decât pendentul grafic al bătăi.

Și Sombart a știut să-și apere opera; a făcut acest lucru cu invarsiunare, contra tuturor criticilor. La tensiunea înaltă a luptei, a dărâmat chiar destule teorii și pedestale. Stilul lui plastic (n'a fost oare acuzată de „vulgăritate“ o operă a sa de pură erudiție?), temperamentul viguros și provocările necontenite, l-ar fi putut face — gândim noi — să răspundă uneori cu aceiași (hai să-i zicem) monedă.

Reciteam de-aceia zilele acestea din paginile sale; reciteam pentru a admira un model de discuție vie care nu depășește însă nici-un moment claritatea, demnitatea, criteriul științific. Reciteam, cu gândul la zărele și revistele în care discutau sau discută încă și pe malurile Dămboviței, domni care par a avea nicaiva probleme naite de desfăcut.

Nu ne putem iubi unul pe altul, decât sorbind sânge din sângele celuilalt. Dar frăția asta de cruce nu ne identifică prin actul simbolice al încrucisării celulare, ci prin împreunarea a două duhuri. Sângele nu poate fi luat aci ca materie, ci ca esență. Dar noi cunoaștem și alte principii mult mai înalte, prin intermediul cărora ne-am putea iubi. De pildă poezia, muzica, arta sau religia. De aceea poate Claude Bernard a scris aceste rânduri: „Je suis persuadé qu'un jour viendra où le physiologiste le poète et le philosophe parleront la même langue et s'entendront tous“. Un ade-văr straniu, dar neverificat. Cu toate că pe front s'au vă-

LUMEA ar fi fost mai armonioasă, dacă Dumnezeu ar fi creat pe fruntea fiecăruia atâtea stele merită. Și din erathia lor numerică, s'ar fi putut avea astăzi nu numai națiunile ideale sau incrucisări acordate, dar mai ales s'ar fi pus limită răspândirii prea necenzurate a prostiei. Cuvintele cuvintele lui Valéry: „Les choses du monde ne m'intéressent que sous le

(Urmare în pag. 3-a)

F I Ș I E R

raport de l'intellect, tout par rapport à l'intellect“.

Dar în viața oamenilor de toate zilele, majoritatea lucrurilor cuprind o impresi-onantă doză de inteligență constrânsă sau tardivă. Probabil pentru asta, Erasmus nu s'a sfuit să scrie un celebru „elogiu prostiei“.

DORIM să murim de prea puține ori, ca să ne fie atât de mult frică de moarte. De-aceia omenii care tipă în clipa morții sau se sbat, ar trebui bătuți cu pietre.

SA nu ne mai întrebe nimeni și nici noi să nu ne întrebăm, care este rostul nostru pe pământ. Nu vom ști ce să răspundem. Cred că'm ajuns a fi niște simpli „juni suficienți“ (după formula lui Ortega Y. Gasset) și asta e cu atât mai tragic, cu cât chiar suficiența noastră începe să scadă. Dealtfel să nu ne mire că odată, în loc să ni se ridice statui și să ne preamărească nepoții, vor zice că'm fost mai „insuficienți“ de cât în formulă. Cine e de vină? Poate numai Dumnezeu care ne-a făcut prea după chipul și asemănarea juneții lui eterne.

OMUL este cea mai stupidă certitudine. Dar despre el nu se poate crea niciun adevăr. De aceea Nietzsche îmbune-

ște în clipă, în care nu poate recunoaște existența adevă-rurilor. Numai despre el însuși, a fost în stare să găsească o legitimitate a geniului. Prin 1888, la Turin, când demența îl copleșise, spunea oamenilor de pe stradă: „Fiți calmi. Eu sunt Dumnezeu. Dar m'am deghizat așa“. Asta din fericire e cea mai superbă incertitudine.

Trebuie să scăpăm odată de luciditate. Să ne cuprindă cea mai neagră desăvârșire și din aceste morbide experiențe interitoare, să credem că suntem chiar iluziile lui Dumnezeu. Atunci cu adevărat ne-am putea răspândi în neant.

MAGICUS

Notă. — A se vedea, în corpul revistei, fragmentul din „I fioresi di San Francesco“. Unde este desăvârșită bucuria.

GIB MIHĂESCU

de DAN PETRAȘINCU

Sunt oameni pe care, deși îi sînti aproape, deși le poți prezenta în tine necontent, nu-i înălnesti decât rareori sau o singură dată, întâmplător — înălținare fără nici o semnificație, fără fără rod momentan, ca miile de întâlniri anonime ale vieții tale, în du-tivino-ul cotidian. Dece te întâlnești în fiecare zi cu cutare om, cu cutare scriitor cu care n'ai absolut nimic comun, cu care ești nevoit să schimbi zeci de cuvinte și de „idei” sterpe, iar cu omul a cărui amintire, mai târziu, o vei purta ca o pecetie de foc, te vezi o singură dată, în treacăt, fără măcar acel schimb de priviri al tainelor din adînc, ce înfrînesc, într-o scîntee, două suflete omenești...?

Pe Gib Mihăescu l-am văzut o singură dată — și nici nu ne-am vorbit! Cînd că nici nu mi aduc aminte precis unde, la editura „Națională-Clornei” sau în sala bibliotecii „Cartea Românească”. Sunt imagini pe cari apoi mintea le scoate, ca un scafandru greoi, de sub valurile vieții conștiente, și atunci totul plutesc în fumuri înțelese al tainelor în veci nedeslegate. Îl văd pe Gib Mihăescu din profil, vorbind cu cineva: puțin curbat, mijlociu de statură, destul de masiv dar cu ceva subțred, ros, sub înfățișare, cu un chip șters, de birocrat timid care-și tocesc viața în aerul îmbăscit al unui birou, ani de ani, vorbind încet și fără gesturi ca un om pe care-l supără larma, violenta exterioră. În tot, avea bărbatul acela un aspect cenușu, banal, într-o nimic deosebit de ființele care se agită jur-împrejur, încheiate corect la haină și cu cravata convențional aranjată.

Dece nu m'am apropiat atunci, să mă recomand și să-mi exprim admirația, conștientă mea de tînăr cu ochii arzînd poa e în fiecare acelorași latente ascunse, încă nedepășite dezvoltate? Poate că aerul lui de rezervă, de timiditate, mi-au înșuflat aceeași rezervă, aceeași timiditate. A fost poate un șoc lăuntric, sfiala aceea de a nu inoportună un spirit concentrat în arderea propriei sale singurătăți? Poate... L-am urmărit, după vreo cinci minute de contemplare, cum pleacă — cu un mers încet, alunecător, ca al oamenilor ce se ascultă numai pe ei înșiși. Și peste câteva luni am auzit că Gib Mihăescu a murit!

Omul acela, cu înfățișare atât de comună, atât de cenușie, era autorul *Ru-soacei* și al *Donnei Alba*, adică al unei proze cu accentul numai pe intensitate, pe violenta interioră, pe incandescență! Taină a marilor suflete care clocoțesc sub supapele vieții obișnuite, taină a marilor intensități spirituale, a marilor strigăte care se canalizează în scris, în șuvoiul expresiei artistice!

Da, am aflat mai târziu că Gib Mihăescu era un închis, un modest, un timid. Excluse asta violenta, tipatul, freamătul unui suflet trufăș și mare? Deloc. Sufletul acesta e timid numai între oameni, numai pe nivelul realității comune. Și e timid din dispreț, din dezamăgire, din indiferență. El nu lupă cu valorile care circula pe stradă; el adopta, ca o apărare, politețea, inventată de oameni pentru a-și înfrîna, cât de cât, fiara din ei. Omul acesta era mulțumit cu un post oarecare, de funcționar, pentru că renunțase la lupta pentru aparențele vieții, la dulcea amăgire a lor. El știa că orice călătorie, cât de fantastică, pe acest glob, nu poate întrece una prim înșiși tăcutului. Fîndcă, da, acest om era un obsedat al cerului! Un fantast realist, care asemenea profesorului provincial Lazăr din Brațul Andromedei, se pasiona după minunile reci ale cosmosului, noaptea, cu un mic telescop — cumpărat din economii — epuizându-și pri-sosul de entuziasm prin spațiile siderale, în căutarea unei certitudini pe care spiritul lui omeneșc în van o cău-tare pe pămînt!

Gib Mihăescu era un „romancier”, vail! un romancier din resemnare, a cărui adevărata vocație era setea de absolut. Și, după cum toate pe aceste meleguri sunt o caricatură a celor care se fac aiurca, el urca imaginar pe muntele Wilson și, cu un telescop care nu mărea de cinci milioane de ori pu-terea ochilor, ci doar cu vreo mie de ori, se avînta să exploreze infinitul; re-nunțînd la toate iluziile pămîntului, se amăgea cu altă, imensă, iluzie: cerul! Misterul galactic poate fi cercetat din orice punct, cât de mizer, al acestui pămînt, și asta compensează toate că-lă-torile în țările pe care ai fi dorit să le vezi (pe cari atîția gazetari le fac sim-plu, fără multe bătaii de cap, trimiși pe cheuliala statului), compensează toate dorurile neexprimate din piept, toate înfrîngerile, toate micile umiliniți ale unui spirit mare sortit să-și petreacă existența în atmosfera îmbăscită a unui birou, ani de ani... Universul no-stru și toate celelalte universuri, Vega, Andromeda și Sirius, voi, prezente și ființe ale departărilor inebunitoare, ați primit vreedată mesajul profesorului Lazăr, care, dincolo de bine și de rău,

ca să-și învingă carnea, arunca dispa-reat punți spre necunoscut! Iar cînd modestul și s'raniul profesor Lazăr co-bora din visele lui de explorator al imensității, în loc să se sinucidă, el de-venea un bărbat frenetic, ambițios, a-semenea lui Mihail Aspru sau asemenea cînicului locotenent Ragaia. Paradoxe ale amestecului din biata noastră na-tură de om, în care cerul și pămîntul se întîlnesc în același tumult, prefă-cînd, din combustia neostoiită biata fărâ-mă de realitate, într'un vis grandios și inutil...

Cînd am auzit că Gib Mihăescu a murit, nu știu de ce mi-am adus amînte de reflecția plină de tristețe a lui Tol-stoi, la moartea lui Dostoievski. Ea sună cam așa, fără a fi textuală: „Deabea acum văd ce am pierdut prin el — eu și noi toți. Mi-e era foarte aproape, dar soarta a voit ca noi să nu ne întîlnim niciodată...”

Trebuie totdeauna să faci un preambul de păstrare a proporțiilor cînd e vorba de astfel de referinți istorice. Dar ni-menii nu te poate acuză de îngâmfare, cînd afirmi că ai simțit o mare durere și o mare tristețe, la pierderea unui scriitor mare...

Din „Floricelele Sfântului Francisc”

Unde este desăvârșita bucurie

Venind odată Sfântul Francisc dela Pe-rguglia la Sfînta Maria a Ingerilor), im-prenună cu fratele Leon, pe vreme de iarnă, și frigul cel mare supărându-l tare, a chemat la sine pe fratele Leon, care mergea mai înainte, și-i spunea acestea: „O, frate Leon, chiar dacă frații Minor dau pretu-tudenea pildă de sfințenie și de evlavie, totuși scrie și înseamnă cu căsădie că în-tăceasta nu este desăvârșita bucurie”.

Și mergînd mai departe Sfântul Francisc, l-a chemat a doua oară: „O, frate Leon, deși fratele Minor luminează pe oîbi și vin-decă pe slăbănogi, alungă diavolii, dă auzul celor surzi și mers celor șchiopi, grai celor muți, învînd pînă și pe cel răposat de patru zile, scrie că întăceasta nu stă de-săvârșita bucurie”.

Și mai mergînd cîtăva vreme, Sfântul Francisc a strigat tare: „O, frate Leon, dacă fratele Minor ar săi toate limbe și toate înălțături, și toate scripturile, pînă a fi în stare să procronească și să descopere nu numai cele viitoare, dar și taina cugeții și a sufletelor, scrie că nu se află în aceea desăvârșita bucurie”.

Mergînd puțin mai departe, Sfântul Francisc l-a strigat iarăși: „O, frate Leon, mieușeul lui Dumnezeu, deși fratele Minor va vorbi cu limbă ingercască și va cunoaște crugul stelelor și vîrtutea ferburilor, iar toate corurile de pe pămînt i se vor destăi lui, știind taina pășării or și a oamenilor, scrie că nici întăceasta nu se află desăvârșita bucurie”.

Și mai ostenindu-se o postată, Sfântul Francisc îl strigă tare: „O, frate Leon, cu toate că fratele Minor va ști să predice și să întoarcă la credință lui Iisus pe toți ereti-cii, scrie că nu este nici aici desăvârșita bucurie”.

Și grîndu-i astfel cale de două mile, fratele Leon l-a întrebă zicîndu-i: „Părin-țe, eu te rog, în numele Domnului, să îmi arăți unde este desăvârșita bucurie?”

Iar Sfântul Francisc așa l-a răspuns: „Cînd vom ajunge la Sfînta Maria a In-gerilor: înmușți de poaie, înghețați de frig, pîni de gîod și cuprînsi de foame, și vom bate la poarta schitului, iar portarul va al-gera mînat, suduind: „Cine sunteți voi?” — Iar noi vom zice: „Suntem doi dinre frații tăi! — Iar acela va ocări, spunînd: „Mințiți și ticălciți sunteți, că mergeți înșe-lînd lumea și răpiți pomana cuvenită să-raclilor; piecați de aici!” Și nu va deschide și astfel ne va lăsa să stăm afară, în zăpa-dă și'n apă, înghețați și infometăți, pînă noaptea târziu; atunci, dacă atîta ocaz

și atatea trude vom îndura, cu răbdare, fără sa ne turburăm ori să cărtim împotriva lui, cugețînd cu smerenie și dragoste că por-tarul ne cunoaște de sîng și că numai Dum-nezeu îl face să grăiască împotriva noastră; o, frate Leon, scrie că întăceasta se află desăvârșita bucurie.

Iar dacă noi vom stărui în a bate și el va ieși și ca pe niște nemernici nepofțiți ne va isgoni cu vorbe urite pămîindu-ne și zi-cînd: „Piecați de aici, tînărți mincihoși du-ceți-vă la azi!, că aici nu vă veți ospăta și nici nu veți gădăi! Iar dacă noi, cu răb-dare vom suferi asta, cu veselle și cu iube-re mare, — o, frate Leon, scrie că întăceasta se află desăvârșita bucurie. Și dacă noi, împînsi totuși de foame, de frig și de tîria nopții, vom bate iarăși, vom stînga și ne vom ruga de el, în numele Domnului, tîn-guindu-ne aprig să ne deschidă să ne pri-mească înăuntru, iar acela, și mai mîniat, va spune: „Ce nemernici și ce nepofțiți, cade-se a le plăți așa cum li se cuvine!” Și va ieși afară, cu un comag noduros, ne va apuca de gugi, ne va trînti jos, ne va tî-văli prin zăpadă și ne va bate; dacă noi vom toate astea vom îndura cu răbdare și ni bucurie, gîndind la patimile lui Christos Cel binecuvîntat, ale cărui dureri trebuie să le suferim, pentru iubirea Sa; O, frate Leon, scrie că în aceea e desăvârșita bu-curie”.

„Și ascultă acum sfîrșitul, frate Leon! Deasupra tuturor darurilor Sfîntului Du-h, pe care Christos le hărăzește fililor săi, cel dintăi lucru este să te învingi pe tine în-suși și să înduri cu bucurie dragostea lui Iisus: chinuri, ocări, și rușine, și lipsuri, fiindcă de toate celelalte daruri ale lui Dumnezeu, noi nu ne putem mîndri, pen-tru că nu sunt ale noastre, după cum spu-ne Apostolul: „Ce ai tu, care să nu fi dela Domnul? Și dacă ai avut dela El pentruce te făcești ca și cînd ai fi avut dela tine?”

„Dar tu crucea patmi și durerii ne putem făli, căci a noastră este, precum spune tot Apostolul: „Iar mie să nu-mi fie a mă lău-da, fără numai cu crucea Domnui nostru Iisus Christos”. Care mereu să fie în cine, și'n slavă, în veții veclor. Amin.

C. N. N.

1) Sfînta Maria a Ingerilor (Santa Maria degli Angeli) este o biserică în apropiere de Assisi. Aci se află „Porziuncola”, lăcașul prea iubit de Sfântul Francisc.

TEATRUL IZBÂNDĂ: Izbânda dragostei.

Incontestabil, spectacolele gră-dinilor de vară prezintă și ele mari avantagii. Mai întâi de toa-te, ele ușurează teribil sarcina obișnuiților cronicari dramatici. Timp de două luni, cât vor fi bombardați cu spectacole estivale, cronicarii nu vor mai avea ne-voe să se documenteze prea mult, pentru a-și putea informa cât mai obiectiv, cititorii.

Spectacolele fără pretenții nu vor putea emite, deci, nici pre-tenția ca obișnuiții comentatori ai pieselor de teatru să se ocupe în chip prea serios de ele.

De-o pildă m'as simți tentat să scriu câteva rânduri despre piesa — dacă-i pot spune așa! — „Izbânda dragostei”, stînd cu capul în jos și picioarele în sus. Am impresia că m'as încadra mai bine în atmosfera spectaco-lului din grădina „Izbânda”.

Despre subiectul piesei, de a-semenea, nu e nevoie să vorbesc prea mult în rândurile acestea. Mai cu dragă inimă as vorbi despre chimia pe care trebuie s'o plătese poimăine, despre fata cu

care trebuie să mă întâlneșc mâine, sau despre examenul de la Drept, pe care trebuie să-l dau la toamnă. Fîndcă, în fond, la subiectele astea mă gîndeam, pe cînd o mână de actori talentați se agitău pe scena teatrului Iz-bânda.

E curioasă psihologia spectato-rului unui teatru de vară. El vrea neapărat să rădă. Și — trebuie s'o mîrturisesc — piesa-revistă „Iz-bânda dragostei” îndeplinește din plin această cerință.

Am răs și noi, impreună cu ceilalți spectatori, la scena „pan-tonului rupt”, cu toate că ne dădeam prea bine seama că am întîlnit ceva asemănător pe sce-na de reviste a cinematografului Marna. Autorii nu s'au străduit prea mult să lămurească toate conflictele și încercăturile ce se petrec în timpul celor două acte

(plus prologul). Asa că, după ce cortina a căzut la sfîrșitul celui de-al doilea act, fără ca nimic să se fi lămurit, a apărut în fața pu-blicului unul din eroii piesei, de-clarănd că „trebuie să se termine comedia și de aceea toate perso-nagiile piesei au să se căsăto-rească”.

Simplu, nu-i așa? Și mai ales practic, atunci cînd autorii nu vor să-și pună prea mult imagi-nația la contribuție.

O distribuție excelentă a izbu-tit să smulgă aplauzele și holo-tele de răs ale publicului.

Și cel mai mare merit îl are simpaticul G. Groner, care cu a-celaș humor sec cu care ne-a o-bișnuit, a speculat pînă la maxi-mum, toate efectele comice ofer-rite de text.

Doamna Silly Vasiliu a reapă-rut pe scenă după o lungă absen-ță, dănd dovada acelorași exce-lente calități de comediană și de actriță de revistă.

Domnul Aurel Munteanu și d-ra Lulu Nicolau au constituit acelaș simpaticelele și îndră-gostii din „Suflet cândriu de papugi”.

Domnul C. Sineu, un actor prea puțin cunoscut pînă acum de marile publice, a căștigat toate sufragiile spectatorilor în rolul falsului grec. A fost o frumoasă izbândă a unui actor talentat și conștient.

D-na Ecaterina Ionescu și d. Coco Dumitrescu au interpretat cu haz rolurile a doi bătrîni din (argul Fierînți.

În alte roluri au apărut dom-nii Emilian, Giuan, Comănescu, domnișoarele Katty Russu, Luci-ca Chevalier și o serie întiează de gîrlisuri neapărat necesare unui spectacol estival.

Frumoasă au fost compozițiile d-nului Ion Vasilescu, deși unele din ele ne-au amintit alte melo-di ale aceluiăș compozitor — de-o pildă: „Ne-a văzut tot Bu-cureșliul impreună” ne-a făcut să ne gîndim la „La fereastra unde dearme o pisică”.

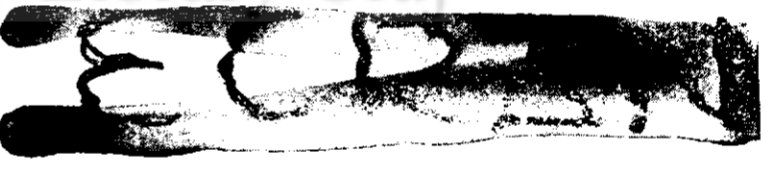
În concluzie, dacă afară e cald și n'aveți ce face, vă puteți pier-de două ceasuri la grădina Iz-bânda.

ACTRIȚELE NOASTRE

Tantzy Cocea

TRAIAN LALESCU

CINEMA SCALA: „Casa Rotschild”.

Dacă „această replică de ne-contestat adevăr contra propa-gandei de dominare, iudeo-maso-nică” ar fi fost prezentată ina-ntea „Evreului Süss”, nu ne-ar fi părut poate — atât de ne-ro-poașă.

Mai ales că ne-am reamintit cu regretul vremurilor apuse, de „Casa Rotschild” prezentată, acum cinci ani și... inexplicabil... cu mai multă priză la public. Poate prin faptul căvea scenele finale în culori. Pe-atunci ceva nou.

Intre altele, lozincă acestui film pare a fi „les affaires sont des affaires”...

Prin faptul că publicul a asis-tat, nu de mult la un film cu o temă similară, pleacă oarecum nemulțumit.

CINEMA A.R.P.A.: „O fată cu noroc”.

Successul filmului de mai sus se explică numai prin abun-danța de „filme serioase” dar plicticoase la culme.

Cinema „Arpa” renunțănd pe săptămîna asta de a ne delecta

cu filme gen „Răcnet de Jungla” sau „Spaima Spionilor” a dove-dit între altele că „înalta comisie” de întocmește programul, este extremistă.

Acest film, aduce teribil de mult cu comediile mute cînd de-sigur, această „Fetiță cu noroc” în loc să fie în primejdie de a cădea dela etajul II, ar fi căzut din leagăn, în pînăia unui gra-mofoan antideluvian.

„Vedeta”, al cărui joc inteli-gent, umitor chiar, pentru vârsta

ei de patru primăveri, se numește Baby-Sandy, și-i pur și simplu deliciosă...

(Un nou prilej de discuție în menajurile moderne, în cari „ea” nu dorește plozi, spre a nu-și pierde silueta în contradicție cu soțul, ce-ar vrea o „Baby-Sandy”).

Butch & Buddy, cavalerii, cu doi ani mai vîrstnici ai acestei viitoare „femei fatale” tot atît de drăguți.

Tom Brown, E. Palette, Nan Grey și mai ales Mischa Auer, stărnesc într'adevăr, în concor-danță — cu afisul reclamă, ho-telule de răs ale spectatorilor.

Un film drăguț și amuzant ca o „excursie” la Moși.

ADRIANA NICOARA

INCADRARILE

Se pare că în acest an, cățiva actori din cadrele auxiliare vor fi trecuți în cadrele permanente ale Teatrului Național, printr'un procedeu foarte hașiu: Talentul va fi trecut pe planul al doilea, luîndu-se în considerație vechi-mea în Teatrul Național a actorului.

Șar putea astfel să fie trecuți în cadrele permanente, actori cari de căte ori au apărut pe scenă n'au dat decât dovada unei teribile mediocrități, dar cari, în schimb posedă o calitate: sunt cu vechime în teatru.

E probabil deci ca și anul a-cesta, elemente din cele mai în-zestrate cum ar fi Sandu Clona-ru, Emil Botta sau Sorin Gabor să rămînă tot în cadrele auxi-liare, de unde vor avea ocazia să-i privească pe cine știe ce actori lipsiți de talent, trecuți în cadrele permanente, doar pentru sfîntul pretext al vechinei în teatru.

Premii

ANUL ACESTA, premiul de crea-ție oferit tinerilor actori ai Tea-trului Național, a fost atribuit doamnei Lilly Carandino și do-mnului Sorin Gabor.

Nici nu se putea face o alegere mai fericită. Atît doamna Lilly Carandino, cît și domnul Sorin Gabor au dobândit în acest an frumoase succese pe prima na-astă scenă, succese cari au fost de altfel, sublimite de întreaga noastră presă.

...un talentat și totuși nu în de-ajuns de cunoscut actor al Tea-trului Național, ne anunță că va porni în curînd un turneu în provincie cu o piesă a sa în 3 acte: „El și... ea”, piesă în două personajii. Domnul Păunescu va apare deci în fața publicului sub trei înfățișări: aceea de actor, a „soțor” și de autor.

Credem într'o biruință frumo-asă a acestui element înzestrat, pînă atîta timp — nu știu din ce motive — la carantina.

DOMNUL THEODOR PAU- NESCU...

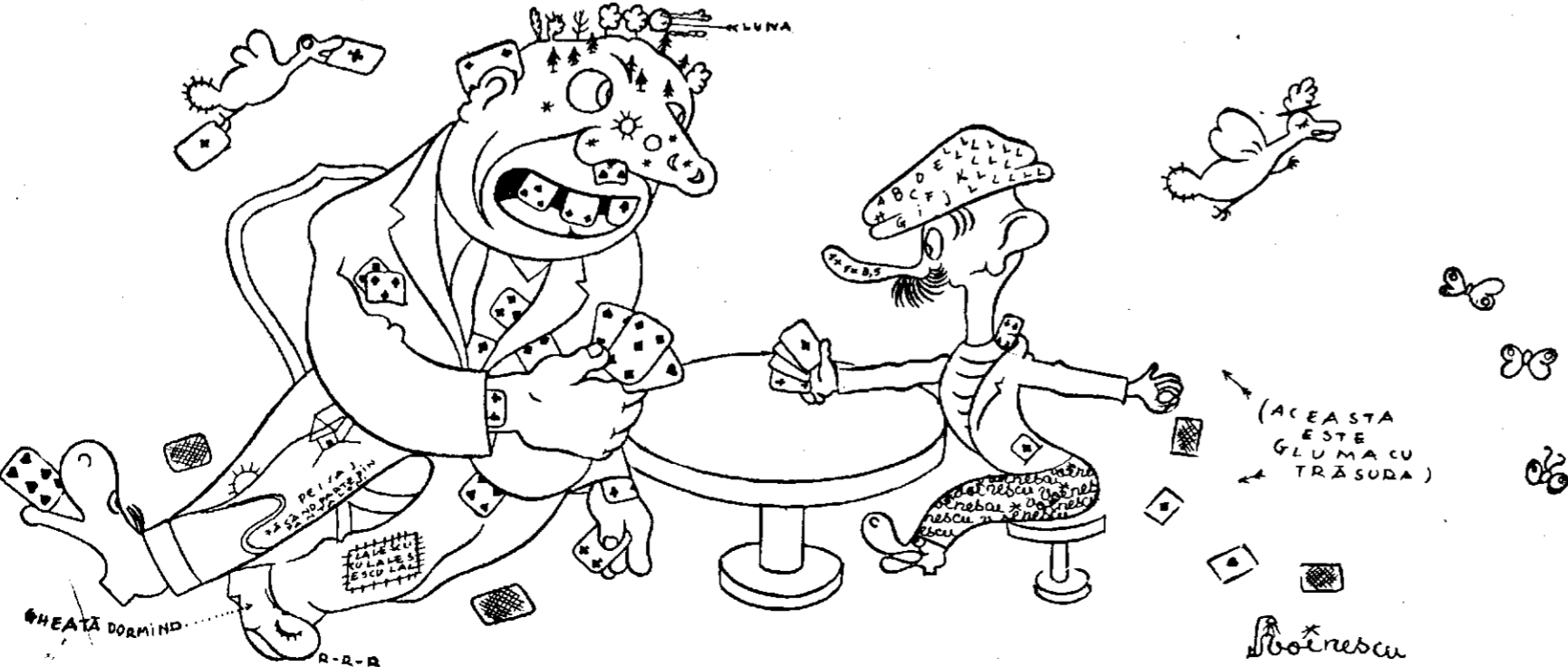
PREMI

ANUL ACESTA, premiul de crea-ție oferit tinerilor actori ai Tea-trului Național, a fost atribuit doamnei Lilly Carandino și do-mnului Sorin Gabor.

Nici nu se putea face o alegere mai fericită. Atît doamna Lilly Carandino, cît și domnul Sorin Gabor au dobândit în acest an frumoase succese pe prima na-astă scenă, succese cari au fost de altfel, sublimite de întreaga noastră presă.

...un talentat și totuși nu în de-ajuns de cunoscut actor al Tea-trului Național, ne anunță că va porni în curînd un turneu în provincie cu o piesă a sa în 3 acte: „El și... ea”, piesă în două personajii. Domnul Păunescu va apare deci în fața publicului sub trei înfășiări: aceea de actor, a „soțor” și de autor.

Credem într'o biruință frumo-asă a acestui element înzestrat, pînă atîta timp — nu știu din ce motive — la carantina.

— Am patru ași!
— Ai căștigat, eu n'am decât trei!

NOTE GERMANE NOTE ITALIENE

RENÉE SINTENIS...

nume? Titlu de poem francisc-jamnesia? Melodie? Chiar dacă n'ai fi aflat vreodată cine și ce este sau a fost purtătoarea carutelor atât de pure ale acestui nume, el te-ar fi urmărit, strănu și suav, ani de-a rândul, așa cum te urmărește de când îl cu-

Măgăruș

noștrii: căci asemenea nume nu pot fi purtate decât de ființe excepționale; — asemenea nume predestinează. Dacă Renée Sintenis există. S'a născut acum cincizeci și trei de ani, — în Glatz, — în Silezia, țară a vizionarilor germani. Tatălui dâncei nu-i mergea tocmai bine. El era jurist și se trăgea dintr-o veche familie de refugiați cu numele de Saint Denis. Dar acum sufletul lor era german. În afară, poate, de cele câteva luminișuri în plus ale eredității ancestrale franceze. O do-

vădă mai mult că nici amestec desăvârșit nu există, nici puritate absolută. Și o dovadă că, deseori, calitățile ies mai reliefate în anumite cazuri de participare la două origini etnice. Renée creștea și-i plăcea nume, el te-ar fi urmărit, strănu și suav, — mai ales însă forma.

nimeni nu mai năzuia cătră feluri noi.

Renée Sintenis însă avea un razim moral: Ea modela. Modela mână și căprioare și măgăruși și alte necuvântătoare cunoscute și mai puțin întâlnite în Silezia. Și le modela nu numai din lut ci, parecă, deadreptul din sufletul ei căci o înfinit de dulce frăgezime plutea în jurul acestor minunate făpturi ale mâinilor sale.

Unelz erau proaspete ca roua florilor din rai, — toate însă nemăivăzute. Și se găsi și un turdnător în bronz, Noak, care, văzându-le se oferi să le toarne. Și încă pe credit!

Căprioară ingenunchiată

Apoi să ne mai mirăm că tocmai Rainer Maria Rilke a fost primul care a admirat valoarea acestor poeme plastice ale ciudatei Renée Sintenis?

Rilke îi scrie, o feliicită și o lansează. De acum înainte Renée Sintenis se poate dedica exclusiv artei în care nimeni nu o întrece.

Forme după forme răsar sub mângăierea mâinilor ei. Și ea le numește simplu, așa cum le-a lăsat Dumnezeu să fie numite în limba germană: Ziehende Rehe, Junges Lama, Rückwärtsblicken des Fohlen, Zwerge. Springen der Bock, Junger Esel, Knieendes Reh și așa mai departe. Dar nu numai animalele o atrag, ci și ființa omenească. Și Renée Sintenis știe să-i dea mișcare și curățenie; — o curățenie angelică.

În afară de portretele pe care le mai face, priate cari semnificativa serie de Selbstbildnisse (auto-portrete), iau fînța tinereii Läufer, Fussballspieler, Boxer, Polospieler și Daphne, Daphne care descinde din aceleș cer de minuni și țaine din cari a porgorit, cu mlenii în urmă Aphrodita de pe Trono Ludovisi.

Daphne

Renée Sintenis e o turburătoare și împăciuitoare de suflet. Rareori vreo femeie a putut fi sculptor, — niciodată însă mâni feminine nu au creat mai originale și mai alese forme ca această sileziană genială. Cine vrea să-i cunoască opera, poate consulta admirabilul album „Renée Sintenis-Buen“ Rembrandt-Verlag Berlin.

TRAIAN CHELARIU

CARTEA ITALIANA

Autorul acelor neuitate „Arco-baleno“ și „Sodoma e Gomorra“ — Curzio Malaparte — a prezentat cititorilor o nouă carte, „Donna come rue“.

Același vizioni evocatoare de povești orientale, aceleași expresii neașteptate prin raritatea și eleganța lor, calități care au determinat pe unii critici să-l apropie de înarele d'Annunzio. Dar nu bogăția stilistică proprie lui Malaparte e nota dominantă a ultimei lui cărți, ci o noutate, ceva inedit venit din propriul său suflet, ca un proces de maturare, de completare, cu rezonanță de intensă emotivitate, vizibile chiar și în formă. „Donna come rue“, în ceace privește subiectul, conține încă numeroase povestiri de-o claritate excepțională, cu abea simțite — de citorul neobișnuit cu prea voalate subtilități — ironii. O carte care întârește părerile tuturor despre frumoasele calități de critor ale lui Curzio Malaparte și care îndreptățește critica să aștepte mai mult, căci „Donna come rue“ nu e cartea menită să-și așeze autorul alături de marii scriitori.

AM VORBIT tot în cadrul acestei cronici de două nume care înseamnă mult în teatrul italian; de Stefano Landi, moștenitorul multor calități de-ale tatălui său Luigi Pirandello și de Corrado Pavolini ale cărei idei despre teatru le-am auzit expuse chiar de Domnia-Sa acum câteva luni.

Deaceea, o operă dramatică ieșită din colaborarea acestora ar îndreptăți să așteptăm o capod'operă. Dar nu e decât o experiență, căci e greu ca de la prima încercare dramatică scrisă împreună să se nască acea însuflețire cordială necesară pentru a da operii acel sens organic și unic, derivat aici din naturi și sensibilități deosebite. „Ciro“, căci la ea mă refer, a găsit opinii favorabile în cele dintâi critici, dar treptat s'a

accentuat încă de atunci acel aer de turburare care predomina în piesă.

Ca subiect — viața lui Cyrus — și în ceace privește scopul — grandios urmări de autori — cucerirea puterii făcută treptat cu evoluția statului autoritar — opera e în afară de orice critică defavorabilă. Cititorul e urmărit mult timp de impresia aceea de spațiu larg, de forță, evocate prin bogăția unui limbaj indiscutabil.

Mai rămâne consacrarea ascultătorilor, căci „Ciro“ n'a luat încă contact cu marele public.

CHIAR DACĂ timpurile nu sunt favorabile creațiilor poetice, poezia italiană e reprezentată prin multe producții valoroase semnate de nume noi și promițătoare.

„L'Oceano della mezzanotte“, volum datorit lui Roberto Zerboni se înscrie în rubrica de mai sus. Departe de amintirile futuriste, liricele aceste sentimentale ne readuc scene și tablouri pline de armonie, îndreptate spre motivele veriste, și nu fără o mcancolică palină romantică. Inșă nimic teatral.

E aici o viziune înțeleaptă a vieții sugerată prin inocente și

incântătoare poezii-descrieri a naturii în multiplele ei aspecte.

Al passo dei moceti si è alzata una donna venuta negli ulivi a cambiar la stagione. Con le mani null'alba ha cercato la terra per coprire le poppe fredde di neve. Il vento delle gole che porta farfalle col sole al pomeriggio o la fece dolce prato.

Trei strofe scurte, unde primăvara capătă ceva din grația botticelliană, a căror slabă traducere o dăm mai jos, mai mult pentruca citorul neinițiat în tainele limbii dela Tibru să poată face o confruntare.

La trecătoare munților s'a ridicat o femeie venită în măsline să schimbe anotimpul. Cu mâinile în zori a căutat pământul ca să-și ascundă sânii infrigurati de zăpadă. Vântul adâncurilor aducător de fluturi cu soarele amiezii a făcut-o fănează mrisoitoare.

Sunt apoi cadre sau și mai bune portrete de oameni, adevărate mici capod'opere, amestec de note psihologice și de trăsături fizice, cu puternice accente de realism.

O poezie interioară care încheie în cuvinte o vitalitate neglabilă și românească.

SORACTES

Elveția despre Europa

(Urmare din pag. I-a)

cu Renașterea în spirit, cu 1789 în fapt și sfârșindu-se cu revoluția din Rusia și criza economică. Care este caracterul acestei revoluții? Delațarea „omului de centru său spiritual, pentru a face din om — individ sau colectivitate — centrul vieții și al lumii“. Un antropocentrism în care autorul vede toată tragedia contemporanului.

Dar, așa cum singur se mărturisește, de un pesimism viril în concepție. d. Reynold este un optimist în acțiune. Dizoluției cauzată de antropocentrismul modern, d-sa fi opunc necesitatea supremă de unitate.

O necesitate de unitate care în încordarea de după război a prins forma ratată a Societății Națiunilor.

Mai mult decât această soluție căreia îi recunoaște și mărturisește erorile, menținându-i însă ideea și sprijinindu-se pe datele acelu „Convengo Volta“ strâns în 1932 la Roma sub egida Academiei Italiei — d. Gonzaque de Reynold crede în misiunea supremă a catolicismului de a rezolva grava criză spirituală europeană.

COSTIN I. MURGESCU
1. L'Europa tragique. Ed. Spes Paris 1935; 2. D'où vient l'Allemagne? Plon. Paris 1939.

DESTINUL POESIEI

Vioară, pe-ale cărei strune își cântă cântăreții numai lor și celor prea puțin din lumea lor, — poezia varsă prin tre rânduri apa, în care murmură numai cântecul apei. Cu alte cuvinte, atribuim poeziei mitul lui Narcis. Înțelegând însă prin Narcis nu pe poetul, ci contemplatorul. Fațcăm deocamdată abstracție de creator, discutând relația dintre contemplator și poezie, ca simplă confuziune afectivă, prin urmare, ca fenomen psihic.

În acest sens, contemplația nu mai oferă prilejul unei incântări autoadmirației, ci este, paradoxal, efectul unei insuficiențe umane. Desigur, temeul unei satisfacții. Dar, aici, să ne înțelegem. Sentimentul estetic, am început a crede, constituie un tardiv potențial al poeziei, înainte de-a se fi scris, poezia țâșnește din alte pământuri, decât cele îngrădite în Estetică, răspunde altor desertăciuni decât acelea ale tiparului. Tot desertăciuni sufleteste. Poetul, scriind, se echilibrează. Un taler al balanței, cazand, celălalt se înalță. Poetul intră în el, recumpănindu-se. De-aceea se scriu atâtea poezii slabe. Orgoliul însuși rezultă dintr-o deficiență. Prin urmare, tot o recumpănire. Narcis a privit incântat, în oglinda apei...

Aici intervine problema sincerității. Mitul se complică. Artistul nu-i sincer cu sine însuși, nici cu viața, ci cu legile artei. Nu se copiază pe sine, nu copiază nici realitatea, dispărând însuși din ea (se întâmplă) ci el însuși și viața lui intră prin artă, în altă lume, cu alte legi. E un sistem de structuri. Inșuși procesul creației nu-i decât o restructurare. Atribuim unor lucruri alte sensuri și nu a-celea pe care le vrem. Fixăm acestei lumi raporturi, care vin din alta ce n'a mai fost. Dacă Narcis e frumos, se bucură, răsând în valuri. De nu, intristat, își caută alte ape sau își durează, singur, o glinză.

În sufletul contemplatorului se petrece ceva la fel. Și acum suntem pentru arta

(poezia se cuprinde aici) transfuziune: reorganizarea omului distrus, în vraja contemplăției. Apele descântă, vindecă, vărsând un sânge nou. Deci, arta e infuziune de viață. Prețuiește mai puțin frumuseța sângelui decât puterea lui vindecătoare. Asta ne îndreptează de panestetism. Desigur psihologia concurează. De unde nu deducem, că domină integral. Dar poate că oferă o mai profundă explicație a necesității artei, ca antrenament vital. Concurând însăși viața. De-ai; acest perpetuum mobile-artă și viață. Acest curs continuu al uneia prin cealaltă. Arta nu se dispensează de viață, precum invers. Autarha uneia atrage criza celeilalte. De-aceea, oricărui epoci de prosperitate economică îi corespunde o înflorire a tuturor artelor. Deaceea, poporul francez, intoxicat de literatură, e unul din cele mai realiste în viață. Am lărgit puțin discuția, pentruca principiul se aplică nu numai poeziei.

La noi a spus totuși un romanțier, că literatura e o realitate izolare de viață, nu o trăire esențială, dincolo de aparențe. Admițând ipoteza, înțelegem însă, că, în acest caz, literatura nu-i cauza, ci efectul izolării întâmplate din cu totul alte pricini. Și izolărilor nu le lipsește inde-oboște un anume simț al realității. Faptul izolării se explică, fie ca un refugiu în certitudine și permanență, jocul instabil dintre relații, încetând, fie ca o aspirație înspire principii și valori, devedind curajul unei vitalități, ce se orientează către eternitate.

Din acest punct de vedere, poezia are avantajul dimensiunilor, reclamând un mult mai mic efort decât romanul, spre exemplu. Ceeace roma-

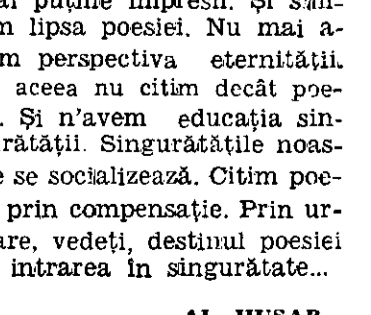

AL. HUSAR

mul pierde prin extensiune, poezia câștigă prin concentrare. Poezia rezumă, sintetizează, scurge sângele, oferind plăcuturi, ce inviorează. Romanul infiorează prin cadre și perpective, sguduind cărni și scuturând nervi. În cazul poeziei, profunzimiile se pipăe prin alte antene. Ba, noi vom crede, că obiectivul poeziei nu este senzația. Destinul poeziei implică asceza. Muzica versului nu mai vrăjește urechea, cutremurând ușor ceva dinlăuntru. Poezia apelează direct la suflet. Drumul romanului e mai lung. Sunt mai multe mlaștini și mai multe bălți. Fruntea lui Narcis se sfarmă în ape. Omul va alerga să-și dreagă o glinză. Poezia comunică finaluri, momente, tensiuni perpendiculare. Romanul antrenează două coordonate. Prelungeste și orizontala, comunicând cu cerul, prin punctele cardinale nu prin Nadir. Drumul romanului e lung. Al poeziei un scurt circuit, eliptic, abrupt. Destinul romanului e continuitatea. Romanul invită la statornicie. Poezia ne lasă la discreția tuturor vânturilor. După citirea unui roman, nu mai ești. E altceineva, care-ți vorbește. După citirea unei poezii ești mai Tu, singur, nu mai auzi, nu mai vezi pe nimeni.

Dacă romanul socializează, poezia individualizează. Singuratățile rămân aceleași. E numai un capriciu al singularității: sensul. Poezia ne culege, romanul ne revarsă. Poezia ne umple sângele, romanul ni-l varsă, infuzându-ne altul.

Azi, ni-s mai inaccesibile dimensiunile și proporțiile. Fugim mai mult, ne fărâmițăm mai divers. Suportăm mai multe sensații. (Nu simțim lipsa romanului). Avem mai puțin impresii. Și simțim lipsa poeziei. Nu mai avem perspectiva eternității. De aceea nu citim decât poezii. Și n'avem educația singuratății. Singuratățile noastre se socializează. Citim poezii prin compensație. Prin urmare, vedeti, destinul poeziei — intrarea în singuratate...

AL. HUSAR

Zădărnice

Potecile noastre sunt lungi și subțiri Cum cheile bolții strâmbate 'n gândiri.. Parcuregem cu ele livezile 'n treacăți Și 'n ajungem încă la Marele Lacăt.

Jinduim, alergăm după slăvi și lumini, Sorbind din modurile, călcând peste crini. Zdrobim sub călcăie grădini de emai Să prindem, în goană, alt petec de rai.

Un mugur ne cheamă. Cireșii ne vor. Noi mergem 'nainte și mersul ni-i sbor. Ispită de viitor ne'ndeamnă la drum Și drumul se pierde în groțe de fum.

Spre seară, în beznă, ne-alunecă spada. Obrintește privirea. Se cerne zăpada. Se-ascunde cărarea. Pe unde pornim? Am vrea să ne'ntoarcem. De unde venim?

LEONIDA SECREȚEANU

Elegie

Lunecă lună pe suflet ușor, Apelor tale mă dau! Visele mele de lut trecător Umbrele tale erau.

Lunecă lin peste doruri târzii, Alb'n albastrul de lus; Calme coboară-ți luminile vii Lună, pe visul apus...

CONST. D. CÂRJAN

Hoinar

Cu pas senin entreer șesuri de lumină pură Culeg din ani și vise sbucium pentru viață, La drum otrava noștrii o primesc în față Plecările, când cu mirajul lor etern mă fură...

Pirat, pornesc de sărg cu 'ntreg trecutul — pradă — În Soare. Apune zilei îi beau argintul viu Iar dacă amintirea mă doare 'nt'n un târziu, Lu mine n'o ucid, c'i'n vers o torn — baladă..

N. VERONESCU

NE SCRIU POEZII

Ușă aceasta pe care am deschis-o, într-o așteptare unor oaspeți dragi, a adus între noi cei ce ne trudem la „Universul literar“, câțiva poeți noi pe cari i-am primit cu brațele pline de flori. N'au fost numai debutanți, fiindcă intenția noastră nic: nu era aceasta. Am pus alături poezii venite din cele patru zări și nu ne-am întrebat cine sunt cântăreții. Pe cei mai mulți dintre ei nici nu-i cunoaștem; talentul lor incontestabil ni-e însă mai drag decât orice. Pentru ei mi-gălim noi în acest colț, pentru ei este înfrigurarea cu care desfacem fiecă plic nou, pentru ei este frăția cu care parcuregem fiecă slovă. Odaia noastră, iată, a prins să fie și a lor.

Multe epistole ne sosesc pe masă în cursul fiecărei săptămâni. Frații poeți ne scriu pa-gini lungi și mai întotdeauna ne roagă să-i publicăm. Dea-dreptul; ca o somație. Ei nu se mai întreabă dacă poeziile pe care ni-le trimt ar merita această lumină a tiparului, ei nu mai stăruesc într-o ucenicie, care nouă tuturor ne prinde atât de bine. Cu toții vor să apară în revistă, fără să se mai cerceteze dacă noi le facem un serviciu sau un deserviciu, publicându-i, aruncându-i dintr'odată între oameni. O grabă nejustificată pulsează în a-tătea scrisori, iar nu rareori ne lovim de-o îndrăzneală care nu are nici cel puțin justificarea — o, eterna justificare — a talentului. Ba ni se

dau chiar sfaturi, poeții ne în-vată pe cine ar trebui să publicăm în acest loc. E o metodă cel puțin ciudată, aceasta, mai ales că noi nu ne-am îngăduit niciodată să dăm sfaturi, mulțumindu-ne numai cu neînsemnatul rol de receptori și comentatori ai fenomenului poetic. Umbra în care ne-am așezat aici, este acea a bunului simț prietenesc, pe care nimic nu va putea să ni-i tulbure.

Poezia, deci, înainte de toate. Vom sta însă și de vorbă cu cei ce ne împărtășesc un gând nou, plămădit sub floarea galbenă a lămpii, ni-i vom apropia, făcându-le loc alături de alții și de noi. Deaceea să știe toți cei ce mai îndreaptă câte-un gând în colțul acesta, că vom prefera un singur vers bun, unui plic întreg cu sugesții și cu teorii inutile. Noi nu adunăm nisip, ci îl cernem pentruca să alegem din el bobul de aur al talentului. Acesta este „programul“ nostru.

Cei câțiva cari au și apărut confirmă de bună seamă acest lucru, iar cei ce-or să mai vie, vor pune pecețea. Așa să știți, poeți. Iar când veți mai purcede să scrieți stihuri, somându-ne să le tipărim, nu-l uitați pe bătrânul și marele Eminescu: „E ușor a scrie versuri, când /nimic nu ai a spune“. Oare El să nu fi avut dreptate?

ȘTEFAN BACIU

UZINA DE ARTISTE

REPORTAJ DE LA EXAMENELE DE CONSERVATOR DE TRAIAN LALESU, CU ILUSTRATII DE C. VURTEJANU

SA INCEPEM CU O POVESTE

Povestea e veche, la fel ca toate poveștile... Doctorul a eșit, grav, din „camera misterioasă” și a anunțat: „E băiat!”

Și toată lumea a fost încântată. Tatăl a hotărât: „Inginer îl fac”. Unchiul Archibald — ăla lung ca o prăjină și galben ca o lămâie — l-a contrazis: „Ba, pardon, băiatul ăsta o să fie medic”.

Doctorul, ca să arate că sugaciul nu e mai lăcuit de picior. Și copilul a protestat cu energie și cu demnitate: „Aaaa!”

Familia a fost încântată. „Ce copil frumos!” a declarat tatăl. — „Și ce inteligent!” a adăugat unchiul Archibald.

„Are o dicțiune perfectă!” a decretat unchiul Temistocle. Noul născut i-a auzit și și-a luat nasul la purtare. S-a crezut frumos, inteligent și cu dicțiune.

Au trecut de-atunci ani nenumărați. L-am întâlnit zilele trecute pe fostul sugaci, plimbându-se pe Cale. Știi? Nu mai e sugaci.

L'am întrebat: „Ești inginer?” Mi-a răspuns: — „Nu!”

„Alunci, ești medic?” — „Nu, fiindcă nu-mi șade bine în halat alb”.

„Nu cumva oi fi profesor?” — „Dar ce? Am inebuni?” M'am enervat: — „Atunci, ce naiba ești?”

M'a privit disprețuiător: — „Cum? Nu știi? Sunt actor! Am și jucat. Eu l-am interpretat pe al șaptelea (făcând din „Cocoșul negru”).

L'am privit îngrozit: — „Bine dar cum poți tu să joci teatru? „Graselezi prea tare”.

— „Ce contează? Parcă Mănolescu nu grasează?” — „Și ești și săsăit?”

— „Ei și! Ce-mi pasă? Să-mi vedeți profilul pe scenă. Il tai pe vrea?”

Și s'a despărțit de mine, disprețuindu-mă profund. Morala: Să nu mai vorbiți tare în fața nouilor nașcăiți. Și mai ales să nu spuneți că sunți frumos, inteligenți și că au dicțiune perfectă. S'ar putea să vă auză.

AH, EMOTIILE!

Și acum, poftim cu mine, domnule cetitor, să îți-l prezint pe dumneavoastră, actorul tânăr, într-unul din cele mai însemnate momente ale vieții sale. Azi, dânsul își dă producția pe scena Studioului Teatrului Național.

Și te rog să nu faci pe blazatul, domnule cetitor. Multe speranțe își leagă elevul de conservator de această zi a producției. Timp de trei ani și-a ros hainele de băncile conservatorului, timp de trei ani a făcut exerciții pentru pozarea glasului, timp de trei

face frumos, timp de trei ani a tot recitat „La pașa vine un arab”, doar o vedea maeștrul că are talent. Dați-i și lui voie, acum, la sfârșitul celui de-al treilea an de învățatură, să-și dea cu fard pe față și să încerce, măcar timp de-un sfert de ceas să facă pe actorul. Să nu credeți că e ușor lucru să dai producția la conservator. Trebuie, mai întâi să te lupți cu emoția — auziștea aia de emoteie —, și, mai ales, trebuie să înfrunți publicul, publicul acesta mult mai puțin docil decât la un spectacol obișnuit. Când joacă pe scenă un actor cunoscut, spectatorii nu încearcă să observe dacă a-cesta își interpretează sau nu, rolul cu talent. Spectatorul știe un singur lucru: actorul a avut de atâtea ori succes; au scris gazetele despre el că e genial. Deci a jucat bine și trebuie aplaudat.

Dar acum, la producțiile conservatorului, lucrurile se schimbă. Uite, în program sunt numai nume necunoscute! Atunci, cum naiba, poate să joace bine un actor despre care spectatorul n'a auzit vorbindu-se mai nimic? Și — urmare firească — spectatorul va strâmbe din nas, blazat, la sfârșitul producțiilor, chiar dacă, în fond, câțiva dintre elevi au fost talentați.

Se mai pot număra printre spectatori „producțiilor” și foștii absolvenți ai conservatorului. Și aceștia sunt blazați. După părerea lor, o singură dată au fost producțiile conservatorului reușite: Atunci când le-au dat ei.

Și mai sunt în sală și gazetarii. Ah, gazetarii! Uitați-vă la ei! Parcă atâtea așteaptă: să se bătăie elevul și ei să-și bată joc de el, în gazete.

Iată-l, de-o pildă, pe C. Cristobald: zăbăstește ca o vulpe șireată, la pândă. Parcă ar vrea să spună: „Unde sunt elevii, să-l mănânc!” Și în jurul lui sunt și alți gazetari: Vlaicu Bărna e și el atent la tot ce se petrece în jurul lui — presimt că o să scrie și el un reportaj —; Virgil Stoenescu se agită prin foyer — de sus, jos; de jos, sus —. Și mai sunt atâtea alții. Iată-l chiar și pe Traian Lalescu, la fel de lung și de blăg ca de obicei plimbându-se alături de un om care și-a pierdut busola — presimt că n'am să-mi citesc reportajul fiindcă altfel, precis, am să-mi cer scuzeala pentru insulte aduse în public —.

Așa că vă închipuiți că bieții candidații la examene au deosebiți momente emoționale. Lângă mine, o domnișoară care da mâine examenul tremură ca varga.

Cineva încearcă s'o consoleze: — „Hai, liniștește-te! Nu mai tremura așa!” — „Nu pot! Mi-e imposibil!” se lamentează dudua.

MAESTRUL STORIN (în prima pauză)

Eu: Maestre, cum vă place producția? Maestrul Storin: Mă băiatule, dute tu în sală, și vezi că în banca întâia mi am uitat palăria; adă-mi-o.

„SCOLARII”

— „Bine, dar de ce ți-e frică? Nu-ți știi rolul?” — „Ba! Știu ca pe apă!” — „Ai impresia că n'o să îți fie bine?”

— „Văd de mine! Cum poți să spui așa ceva?” — „Dar atunci?” — „Trebuie să apar într-o rochie verde și știu că verdele nu mă arățează bine. Vai, ce emoționată sunt!”

— „Ce să-i faci? Afurisite mai sunt emoțiile astea.”

„ȘI PANDUȘA STILLU DESCHIDE FOCUL”

Dar soneria ne-a chemat în sală: „Incep producțiile. În rândul I stau profesorii, și ei ușor emoționați. Au să

placă elevii lor? A venit și domnul Liviu Rebreanu. Cortina poate să se ridice, și Pandușa Stillu o să ne arate ce poate. Il cunoașteți pe Pandușa Stillu? A venit, acum vreo trei ani, tocmai din Albania, notariat să învețe teatru în România. E kocmai ceeace se poate numi: Un elev știitor. Își studiază rolurile în amănunțime iar visul lui e să înfrunzeze un teatru în Albania. Nu e prea pretentios: să-i dea Statul român 100 de peruci și două reflectoare și face el un teatru, pe cinste. A și început, în vedere acestuia plan, să traducă în limba albaneză, piese românești. O singură meta-had are și el: nu se împacă de fel cu limba română. De altfel, doamna Mărioara Voiculescu, l-a întrebat, emoționată, cu câteva zile înaintea examenului: — „Cum mai stai cu limba română, Stillule?”

Și Stillu a asigurat-o: — „Forțe bîne stem, doamna profesoare, forte bîne!” Si, pe scenă, lucrurile au mers bînșor.

N'a fost chiar Agamiță Dandanașe, personajul interpretat de Stillu, dar asta nu contează.

A dovedit băiatul că are talent. Nu chiar atâtea pentru că să poată interpreta un rol din „Scrisoarea pierdută”, dar în orice caz, Stillu este un element înzestrat pentru teatru.

Rolul Joiciță a fost interpretat de doamna Mia Steriade. Da! Ați cetit bine: Mia Steriade, vedeta Carăbușului, care, nefind multumită, cu succesul dobândit în revistele lui Tânase, s'a pus de anul trecut serios pe muncă, fiind în anul II al Conservatorului, eleva doamnei Mărioara Voiculescu. Merită toate felicitările pentru chipul inteligent în care și-a interpretat rolul.

Domnul Treținescu, absolvent al Conservatorului, a dat și de astă dată o dovadă a dragostei sale dezinteresate pentru teatru, interpretând rolul lui Trahanache, numai și numai pentru a-și putea servi foștii colegi.

„DAR SA MAI VEDEM CE SE 'NTAMPLA 'N SALA...”

A căzut cortina și în sală au început șuetele: — „Nu prea are stil de actor,

un tânăr foarte talentat despre care vom mai avea ocazia să scriem în acest reportaj — Voinescu — despre care nu pot sorie nimic, fiindcă, dacă îl laud, spune lumea că o fac pentru mare lucru din singura scenă prezentată, l-au urmărit cu atenția încordată, pe interpret. Am dorit să revedem pe domnul Mircea Dohateu, interpretând întreaga piesă a lui Pirandello. Suntem convinși că am asista la un spectacol excelent. În panză, am avut de înregistrat o surpriză: Am aflat că domnul Dohateu este și epigramist. Iată, pentru a-l lămuri pe cetitorii noștri o epigramă dedicată de autor, unui prieten al său:

„Era cam goluț, săracul; Ce-a făcut nu mă privește, Dar s'a îmbrăcat, băiatul, Cât ai zice pește.”

După sfârșitul producției lui Dohateu, mă întâlnește cu un prieten gazetar. E decepționat: — „Nu mi-a plăcut...”

EMOTIILE DEBUTULUI

„Și să știi că am avut dreptate... Fîndcă domnișoara Odette Popescu își dă acum producția. Dânsa joacă „Dama cu cameli...” A bea a apărut pe scenă domnișoara Odette și l-am văzut pe confratele Cristobald, devenind atent. Bătrân copoiu, dânsul mirosise ceva interesant.

Și a început domnișoara Popescu să tusească. Iar dom-

HAM-HAM

„Nenea Rică”: — Inerezit e „absolventa” asta. Noroc că nu i-a dat Dumnezeu talent că nu se mai putea trăi lângă ea.

mul Cristobald m'a întrebat discret: — „Ce se 'ntâmplă aici? Lipsește eleva și o dubleză asta?”

N'am avut timp să-i răspund fiindcă Odette-Marguerite a renunțat la tuse în favoarea plînsului.

Nu vreau să spun aici că domnișoara Odette Popescu este cu desăvârșire lipsită de talent. Să se gândească însă și dânsa la actrițele care au interpretat până acum rolul Margueritei Gauthier. Și vă înțelege — sunt convins — că acest rol nu i se potrivea de fel. În rolul bătrânului Duval, domnul Barbu Dumitrescu, absolvent al conservatorului, a fost excelent.

„Iar domnișoara Odette a mai tușit de două ori și producția ei s'a isprăvit.

„Păcat că s'a terminat atât de tute”, oțtează domnul Cristobald, „N'am mai văzut de mult o comedie atât de reușită.”

De altfel toată lumea din sală e cât se poate de veselă. Cred că doar o comedie interpretată de aceeași dudua ar putea întrista publicul.

În sală se transmite din nou muzică.

Un domn cu mustața tunsă englezește se apropie de mine și mă întreabă: — „Ce deosebire este între un gramofon și producțiile astea?”

— „? ! ?” — „Nițuna. Sunt numai asemănări.” — „Cum asta?”

— „Pă, și la gramofon, și aici, tot muzică auzi.” — „Bine, dar la un gramofon, nu poți vedea jucându-se teatru?” și răspund eu, fericit că l'am încuțat. — „Et, și ce? Parcă ați vezi teatru?”

Și domnul cu mustața tunsă englezește s'a îndepărtat de lângă mine, demn.

HENRIC IV, EPIGRAMIST

„Dictionul: „Una caldă, alta rece.” a fost inversat. După producția domnișoarei Odette Popescu a venit rândul lui Mircea Dohateu, un element foarte

talentat, care a interpretat o scenă din Henri IV de Luigi Pirandello. Spectatorii au înțeles că se află în fața unui real talent, așa că, deși n'au priceput mare lucru din singura scenă prezentată, l-au urmărit cu atenția încordată, pe interpret. Am dorit să revedem pe domnul Mircea Dohateu, interpretând întreaga piesă a lui Pirandello. Suntem convinși că am asista la un spectacol excelent. În panză, am avut de înregistrat o surpriză: Am aflat că domnul Dohateu este și epigramist. Iată, pentru a-l lămuri pe cetitorii noștri o epigramă dedicată de autor, unui prieten al său:

„Era cam goluț, săracul; Ce-a făcut nu mă privește, Dar s'a îmbrăcat, băiatul, Cât ai zice pește.”

După sfârșitul producției lui Dohateu, mă întâlnește cu un prieten gazetar. E decepționat: — „Nu mi-a plăcut...”

EMOTIILE DEBUTULUI

„Și să știi că am avut dreptate... Fîndcă domnișoara Odette Popescu își dă acum producția. Dânsa joacă „Dama cu cameli...” A bea a apărut pe scenă domnișoara Odette și l-am văzut pe confratele Cristobald, devenind atent. Bătrân copoiu, dânsul mirosise ceva interesant.

Și a început domnișoara Popescu să tusească. Iar dom-

„Scolarul”: (după ce și-a căutat un sfert de ceas ciorapii) — Ute-i domnule! Nu-i mai cunoaștem că mi-i schimbasesm azi!

— „Păi cum se poate dom'le? Băiatul ăsta are talent.

— „Sigur că are talent. Și tocmai de aia nu mi-a plăcut. Nu mi-a dat ocazia să-l injur. Și e mult mai greu să lauzi decât să injuri!”

Și după ce a consultat programul, prietenul meu gazetar, a exclamat, în culmea furiei: — „Poftim! Acum a să joace Maria Magda și Ion Aurel Mănolescu. Păi ăștia au talent, dom'le, că au mai jucat. Nici nu mai asist la ăștia. Mă duc să fumez o țigare...”

O PRODUCȚIE-REPETIȚIE

...Și rău a făcut prietenul meu, gazetarul, că a plecat. A pierdut ocazia să asiste la un act de spumoasă vervă, interpretat în chip inteligent de acești doi excelenți actori ai generației tinere: doamna Maria Magda și domnul Ion Aurel Mănolescu. Dar producția asta are și ea căntecul ei care ar suna cam așa:

Domnul Nelu Mănolescu, absolvent al conservatorului, va prezenta în vara asta o serie de spectacole cu piesa „Adam și Eva”, la teatrul „Regina Maria”. Și cu ocazia examenului doamnei Maria Magda, dânsii au vrut să observe la fața locului, cum ar putea să fie primit de public acest spectacol într-adevăr original: o piesă în 3 acte, jucată doar de două personaje. Și au prezentat un echantillon: primul act al piesei. Având în vedere succesul dobândit de acest act, credem că și întreaga piesă se va bucura de aceeași frumoasă primire din partea publicului.

Trecând la actorii puteam spune că doamna Maria Magda și-a interpretat cu multă grație rolul, trecând cu frumos succes examenul în fața comisiei de maeștri. În fața publicului, dânsa și-a dat mai de mult examenul chiar pe scena Teatrului Național, unde a dobândit frumoase succese în diverse roluri și mai ales în acela din „Medalionul” de Gherardo Gherardi.

Domnul Ion Aurel Mănolescu a interpretat cu multă pricepere rolul Americanului hotărât și desghetat.

La sfârșitul actului am ieșit din sală, să mai fumez o țigare.

L'am găsit în foyer pe același prieten gazetar inconjurat de mucuri de țigări și arborând un chip cât se poate de acru.

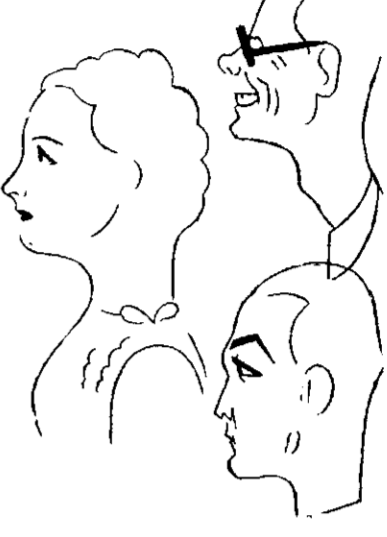
„Ei cum a fost?” m'a întrebat dânsul cu o ușoară șterantă în glas.

„Foarte frumos.” Prietenul meu a redevenit trist.

„STRIANA, ȘI, PE URMA GATA

Ultima producție a clasei domnului Ion Mănolescu a fost aceea pe care a dat-o

„SCOLARII”

Stanga: Maria Magda. Sus: C. Vurtejanu. Jos: C. Bărbulescu.

d-șoara Migry Avram Nicolau, interpretând rolul Striane din piesa lui Alfred Moșou... La prima apariție dânsa a cam nedumerit spectatorii. Ceva cam prea înaltă, cu gâtul ceva cam lung — câteva vorbe nar și s'ricuță, cu niste fote ceva cam scurte, domnișoara Nicolau n'a prea entuziasmat publicul. Dar a început să vorbească. Și a dovedit că e cât se poate de talentată.

În partea II-a a piesei, dânsa a reușit lucruri excelente, impresionând publicul până la lacrimi.

Replikele i-au fost date de domnul Ionel Mănolescu — și de astă dată, foarte reușit —, Barbu Dumitrescu — de ce n'a jucat acur domnul Barbu Dumitrescu, în această stațiune, pe scena nici-unui teatru? Avem voga impresie că este mai talentat decât multe vedete preferate ale publicului —, C. Bărbulescu — un element din cele mai talentate, care a constituit o adevărată surpriză a producțiilor din acest an —, și N. Alexandrescu. — Un Mihail Popescu ceva mai tânăr. Și deci, și mai neexperimentat —.

Dar iată că și piesa „Striana” se apropie de sfârșit.

Domnul Nelu Mănolescu s'a ridicat în vârful piciorului, isbutind s'o sarute pe domnișoara Nicolau, pe barbă.

Și cortina a căzut pentru a șasea oară.

Producțiile clasei domnului Mănolescu au luat sfârșit. Maestrul, redevenit calm, primete zăbind, felicitări.

Am eșit, în sfârșit, afară. — „Acum să vedem cum o fi mâine.”

A DOUA ZI, ALTE PRODUCȚII

A doua zi, sala nu se deosebea prea mult de cea din ajun. În rândul întâi stăteau, tot atât de emoționați, profesorii, avându-l la mijloc pe domnul Liviu Rebreanu. Chipurile spectatorilor erau, la fel de transpirate ca în prima zi a producțiilor... Afurisite călduri... Vreme de examene.

Prietenul meu, gazetarul, pare azi mai bine dispus ca în ajun.

„Ai văzut?” mă întreabă el. „Doi elevi au să joace Romeo și Julieta. Cred că o să am ce injura.”

Mă uit prin sală. Părul domnișoarei Coca Ardeleanu, absolut a Conservatorului, luminează un rând întreg de scaune. Intr'o loje au luat loc toți interpretii „Striane”. Actorii de eri sunt azi spectatori.

Au intrat acum în sală domnișoara Sion, Rogaschi și Voinescu, de la teatrul Regina Maria. Au venit să-i facă galerie colegului lor, Vurtejanu care-și dă astăzi producția.

După un sfert de ceas întâiere, cortina se poate ridica, liniștită. Și noi putem să vedem pe doamna Agatha Bart, într'un fel de malacov, declarându-ne că ea jubeste bărbații cu mustăți. Domnișoara Viorica Georgescu se agită alături de ea, sprintenă ca o câprioară.

„Ia să vedem dacă fetele astea au talent!” declară un domn de lângă mine.

Dr n'a terminat bine fraza și cortina a căzut la fel de liniștită

cum s'a și ridicat... Cam scurta producție... Cortina nu e de loc lăsată în pace și e din nou ridicată, pentru ca doamna Bart să mulțamească publicului care-o aplaudă, o domnișoară să-i arunce flori pe scenă dintr'o loje, iar dânsa să-i trimeată câteva bezele, drept mulțumire Duloasă scenă. Și a ținut mai mult decât întreaga producție.

Din nou, pauză. În foyer, o dudue trece agitată pe lângă mine:

— „Vai, ce emoționată sunt! Acuma-si dă producția Vurtejanu. O să aibe sau nu succes?”

Mă uit însălmăntat în jurul meu. Il știu pe Vurtejanu insurat și vreau să văd dacă soția sa a auzit această scurtă discuție

KORANZO A CRESCUT

În sală, cortina se ridică din nou prezentându-ne un decor cunoscut: taverna din piesa „Un om ca toți oamenii”. Personagiile sunt, însă altele: aceea din prologul piesei „Papa se justrește”.

E drept că s'au schimbat puțin la față. Cărciumarul Koranzo, de-o pildă, pe care-l cunoașteam ca pe-un om gras, semănând leit cu domnul Maximilian acum s'a lungit ca o prăjină și s'a subțiat, par'că ar fi fost ținut două zile într'o presă.

Pe Vurtejanu nu l-a impresionat prea mult succesul dobândit de maestrul Maximilian în acelaș rol. S'a luat serios la trântă cu textul și a reușit să impresioneze sala, până la lacrimi. E drept că în unele părți, n'o-a făcut să ne gândim la predecesorul său. A avut, însă, și multe accente personale din cele mai reușite. Aplauzele publicului au confirmat succesul dobândit de acest foarte tânăr și talentat actor.

Bravo, Vurtejenе.

DUPA VURTEJANU, BRANEA

La sfârșitul producției lui Vurtejanu am întâlnit-o pe aceeaș dudue din pauza trecută, la fel de emoționată.

Am întrebat-o: — „Acum de ce mai tremuri? Ai văzut că Vurtejanu a avut succes!”

Mi-a răspuns, cu glasul stîms: — „Bine, dar acum iși dă producția, Branea. O să aibe sau nu, succes? Vai, ce emoționată sunt!”

Și de astă dată, dudua a avut emoții de pomară. Fîndcă domnul Teodor Branea, interpretând piesa „După generalul”, a dat dovada unui deosebit talent de comedian, smulgând aplauze la scenă deschisă. Merită toate felicitările. Și, mai ales, merită un frumos angajament care să răsplătească silința și talentul actorului.

Acum a mai rămas doar clasa domnului Sărbul. Și dânsul a prezentat o singură scenă: scena balconului din „Romeo și Julieta” interpretată de domnișoara Adriana Gurău și Călin Bodnărescu.

Nu l'am mai văzut să eșire pe prietenul meu, gazetarul. Cred că a avut un atac de inimă, constatând că și de astă dată, interpretii n'au fost distanțaiți.

Doi aparții tineresti, domnișoara Gurău și domnul Bodnărescu au isbutit să sugereze publicului dragostea dintre Romeo și Julieta. L'am fi preferat, totuși, în roluri mai puțin pretențioase.

Cortina a căzut pentru ultimă oară, mulțumită că o să aibe și ea acum, timp să se odihnească.

Grea mai e și meseria de cortina, pe căldurile astea: mereu să te ridici, pentru ca imediat să cobori.

Afară, domnișoara ușor emoționabilă era lăvidă: — „Nu mai pot, Mă doare capul!”

„Tot n'ai avut timp să te liniștești? Păi, producțiile lui Vurtejanu și a lui Branea s'au terminat de mult.”

„Da! Dar pentru Bodnărescu crezi că n'am avut emoții?”

N'am mai avut glas pentru că să-i pot răspunde.

Și nici stiloul meu nu mai are cerneală pentru că să poată găsi un final nimerit acestui reportaj cu vise, zămbete și mici necăzuri.

În mijloc: Mia Steriadi. Stanga: Mygry Nicolau. Dreapta: Anca Sahighian.

PARANTEZE

CRONICA LITERARA

Sfântul Ioan Gură-de-Aur contra teatru'ui Alhambra

Alexandru Marcu: Critica italiană de la Vico la Croce

Fundația pentru literatură și artă

Trebuie să recunoaștem că activitatea literară destășurată de d. prof. Al. Marcu, în decursul anilor din urmă, nu este din cele comune. Avem acum în față cartea de peste 500 de pagini „Critica italiană de la Vico la Croce”, tipărită de Fundația pentru literatură și artă și ne întrebăm când și-a găsit autorul timp să întocmească și această antologie când alte lucrări voluminoase ne-au fost dăruite recent, ca „Trei femei din Renaștere”, „Itinerar Adriatic”, „Ugo Foscolo”?

Dacă se va spune că aceste tipări corespund activității profesionale de la catedra de limba italiană, va trebui și în acest caz să subliniem ca modelul cum își îndeplinește funcția profesorul universitar interesează deopotrivă și publicul mare. Nu oori moare un moment de curiozitate și ca atare nu ne bucură ieșirea specialiștilor din cercul lor restrâns și corepondența romnică dintre preocupările lor și cerințele vieții colective?

Avem deci, în personalitatea d-lui Marcu sinteză importantă și specializată cu literatura și cu această prismă rămâne să fie prețuit.

Antologia critică „De la Vico la Croce”, cuprinde extrase traduse din 48 de autori, ale căror opere se înscriu în literatura italiană pe o perioadă începând din secolul XVII (Vico s'a născut la 1668), până astăzi. Evident o astfel de perspectivă deschisă în viața unei culturi, impune prin largile sale proporții. Menționăm, în acest sens, că planul unor astfel de lucrări a fost conceput de „Fundația pentru literatură și artă” prin colecția „Critica”, din care a mai apărut volumele d-lui Perpessicius, De la Chateaubriand la Mallarmé, și al d-lui Pompiliu Constantinescu „Sainte-Beuve”.

Scopul colecției Critica era să pună la îndemâna cititorului român „textele literaturii critice de pretutindeni, și chiar din toate timpurile, pe cele mai celebre ca și pe cele mai puțin cunoscute”.

Un asemenea program nu putea să nu tenteze pe harnicul profesor și literat, care este d. Marcu. D-nsa regretă însă că „volumul de față este departe de a cuprinde, în întreaga ei, destășurarea critică italiană”.

Părerea de râu se îndreaptă spre momentul contemporan al culturii italiene, din care n'a putut cuprinde tot cel reprezentativ, încât „toată seria de critici în viață, sau de imediată actualitate, ar urma să fie prezentată într'un alt volum”; Cine sunt rămași pe dinafară? Răspunsul la întrebare luminează însă fețele bogate ale unei literaturi care ne uimește prin diversitatea ei. În Italia sunt specialiști de mare valoare în comentarea operelor lui Dante; specialiști în clasicismul greco-roman; în istoria religiilor și a culturilor; deasemenea cercetători originali ai Renașterii și ai noului umanism; erudiți ai filologiei comparate și ai istoriei literare, înstăriți teoreticeni ai artei dramatice, esteticieni ai picturii și sculpturii; o sumă de gânditori care fac din „arta cuvântului scris” o îndeletnicire de mare prestigiu, deoarece pe această cale se realizează unitatea tuturor care vorbesc și citează același limbă.

Subliniem așa dar importanța acestui fenomen care constă în a reprezenta prin cuvântul scris toate domeniile de manifestare ale spiritului, astăzi încat, vorbind de o supremație a eseului, a studiului critic, — (și chiar a romanelor) desvăluim un sâmbon foarte interesant al culturii moderne. D. profesor Marcu ne informează astfel ca sunt în Italia partizani ai unui catolicism militant prin literatura.

Or posibilitatea unei acțiuni spirituale creștine prin literatura, adica prin mijloace ce ne stau astăzi la îndemână, și al caror succes îl putem spera, dat fiind gustul publicului cititor pentru discutarea problemelor moderne, un creștinism al scriitorilor aeci, noua, nu se pare că marchează un început de eră spirituală, care ne îndeamnă la reiecții serioase! Poate a sosit momentul să căutăm o nouă expresie ca să comunicăm misterul religioasă creștine, aceste sacralmente asupra cărora Dante atrage atenția: cercate la dotrina cum s'asconce su le veiamu dei versi strani.

Problema imbrăcării în noi formule, accesibile în proporții mai largi marelui public, a doctrinei creștine ne preocupă și, în acest sens, caracteristic este că și la noi se pare a fi o sarcină luată de literați, care sunt mai înzestrați prin sensibilitatea lor, asupra cerințelor morale ale vremurilor aspre ce le trăim.

Cât de viu se frământă cugetarea italiană, în acest domeniu, ne dăm seama după ecoul unor nume, ca al lui Papini, Adriano Tigher sau Ernesto Buonaiuti. Dar din această actualitate ce ne pasionează, d. Al. Marcu nu a selectat nimic în antologie, promițându-ne o prezentare într'un volum separat.

Motivul divizării materiei îl găsi mușor în abundența operelor de valoare, în răstimpul cercetat de la Vico până la Croce. Autorul antologiei atrage de altminteri atenția că și inapoi de Vico se poate merge, numele acestui scriitor fiind doar un „punct de plecare pentru ceea ce este modern în gândirea critică europeană”.

O antologie totală a criticii italiene ar trebui deci să cuprindă „mărturi de atitudine critică” din opera lui Targuato Tasso, a lui Galileo Dante și Petrarca, la știința Gailei, ajungând până la filologie, în momentul de trecere de la „limba latină”, la folosirea celei materne.

S'ar conveni acum să confirmăm prin analiza a numeroase texte, că într'adevăr, Italia a colaborat la producerea spiritului critic modern începând cu Vico.

Căci acesta este planul antologiei, întocmit astfel de d. Al. Marcu, încât, „din urmărirea lor succesivă, trecând de la Vico la Foscolo, de la el la Francesco de Sanctis, și de la acesta la Croce prin Carducci, se va putea înțelege, destul de clar conturată, evoluția Criticii moderne europene, văzută prin cea italiană; în mare parte anticipată de ea”.

Firește, autorul a isbutit să realizeze proiectul său, selecționând astfel din tendințele comune ale secolului XVIII, spre a dovedi ușor că în secolul al nouăsprzecelea „s'au conturat precis toate problemele de bază ale criticii actuale”.

Regretăm însă că spațiul restrâns nu ne îngăduie o analiză a textelor pentru folosul cititorului.

„Vedeți intrând pe scenă o femeie ticăloasă, cu capul gol, nerușinată, acoperită cu vestimente aurite; ea se miorlăie și face înșcări leșinate, cântă cântece spurcate, aruncă vorbe nerușinate, săvârșește asemenea ticăloșii că, de veți cugeta, voi cari stați la privelește aceasta, veți lăsa capul în jos.

„Și îndrăzniți să mi spuneți că nu simțiți nicio tulburare? Sunteți de piatră? De fier? Neconștient vă voi întreba...”

„De n'ați luat în brațe această femeie ticăloasă, ați îmbrățișat-o prin dorință, așa că ați păcătit cu gândul.

„Și nu numai în clipa aceea, — ci când spectacolul se va fi isprăvit și femeia va fi plecat, chipul dânsel rămâne-vă în sufletul vostru, vorbele ei, mișcărilor, privirile, mersul, legănarile, cântecele nerușinate...” Și va veți întoarce-acasă rănit cu miile de răni...”

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Vedeți intrând pe scenă o femeie ticăloasă, cu capul gol, nerușinată, acoperită cu vestimente aurite; ea se miorlăie și face înșcări leșinate, cântă cântece spurcate, aruncă vorbe nerușinate, săvârșește asemenea ticăloșii că, de veți cugeta, voi cari stați la privelește aceasta, veți lăsa capul în jos.

„Și îndrăzniți să mi spuneți că nu simțiți nicio tulburare? Sunteți de piatră? De fier? Neconștient vă voi întreba...”

„De n'ați luat în brațe această femeie ticăloasă, ați îmbrățișat-o prin dorință, așa că ați păcătit cu gândul.

„Și nu numai în clipa aceea, — ci când spectacolul se va fi isprăvit și femeia va fi plecat, chipul dânsel rămâne-vă în sufletul vostru, vorbele ei, mișcărilor, privirile, mersul, legănarile, cântecele nerușinate...” Și va veți întoarce-acasă rănit cu miile de răni...”

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

„Și, oare, nu se zămislesc de aici, dărâpările căminelelor? pierderea rușinei? va fi isprăvit și femeia va fi

tisi, — oricine vine la voi va fi povară și va va stăneni.

„Pricina? Fiindcă nu v'ați întors singuri-acasă, — ați adus cu voi pe femeia aceea păcătoasă, nu pe fată și în văzul tuturor (și răul, în felul acesta, ar fi fost mai mic, fiindcă nevasta voastră ar fi gonit-o) ci ați așezat-o în cugetul vostru, în conștiința voastră”.

Am transcris, în rândurile de mai sus, Capitolul 33 (paginile 76 și 77) din cartea „Tălmăcirii alese din Sfântul Ioan Gură-de-Aur” (Editura „Cugetarea”, Bucuarești. — Prețul 30 lei)

Pentru garantarea transcrierii întocmai:

C. CRISTOBALD

ETCETERA...

AURUL... ALB

Romancierul C. P. care a învârtit sub recentele regimuri câteva grase afaceri — mai mult sau mai puțin „de presă” — depe urma cărora s'a ales cu bătrânețe asigurată și cu două luxoaase limuzine, se plimba deunăzi prin urbe, legănat de spleen pe jos...

Dar cum contactul direct cu plebea (bună doar de gloriolizat în romane) nu l-a priit mai niciodată popularului scriitor, a avut el și de data aceasta un neajuns: Trecând pe lângă un muncitor, și-a pătat haina...

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

Sculpt'or ION PANTAZI „Pogorărea de pe cruce” Expoziția „Sala Universii”

Fuga, deci, în prima farmacie, să cumpere niște benzină, cu care apoi, să-și curețe haina, economicos, la domiciliu, unde — din calcul politic — nu mai ține nicio servitoare, din patru câte avușese până la 6 Septembrie...

— Căci benzină doriți, scumpe maestre? — Păi, știu și eu... vreo sutădouă de grame... Pentru petele astea, cred că ajunge...

— Atată benzină ar ajunge să-mi curăță și petele depe conștiință.

PREMII, PREMII... E VREMEA PREMIILOR!

Premiul anual „Al. G. Florescu” de 20.000 lei, divizibil, al Teatrului Național, pentru răspărirea debuturilor actoricești merituoaase, a fost decernat la sfârșitul acestei stagiuni... divizat: jumătate tânărului debutant merituos, d. S. Gabor, iar jumătate tinerei, dar consacratei, artistice, d-na Lily Carandino.

RADIO „NESTOR”

Șuetă la cofetăria „Nestor”. Se comentau ultimele televiziuni D. N. B. din „Seara”. — Bietu' T.!

C. POSTELNICU

CONFLICT CORNELIAN

Savoarea situației fu subliniată de însăși premiata, — femeie spirituală, dar nu chiar copleșită de averi...

ARGUMENT DECISIV

Iar gurile rele pretind că următoarea scenă s'ar fi consumat, în acea zi, în menajul soților Carandino.

PROMETEUL, S. A. R. PE ACȚIUNI...

Tânărul confrate ziarist, d. Paul Teodorescu, adaptându-și serioasele priceperi economiste, la vicisitudinile vremii, s'a apucat de comerț.

CARTEA: HRANA SUFLETEASCA...

Până auna alta, au făcut o mică afacere, în ziua inaugurării, tinerii poeți cu subvenția părintească în întârziere.

INAUGURARE IN ZI „FARA CARNE”...

E drept, poeții noștri veniseră pregătiți sufletește pentru un bufet tradițional: cu sendviouri și cu sprizuri...

TINERETE, A TA E VIAȚA!

La recente examene-productivității, de fine de an, ale Conservatorului, a asistat și anul acesta, ca de obicei, lume multă și pestriță.

Mame și mătuși, verișori și verișoare, gata să aplaude aparițiile și... disparițiile plăpânde, vedete; directori de teatru în căutare de genii prosperte; persoane fără ocupație, în căutare deasemenea de... prospăritură; impresari, ziaristi, popor și soldați.

Inclusiv, bineînțeles venerabile.

MAI D. ZAMBACCIAN, CUNOSCU-TORE...

Tea profesoare și venerații profesori ai eroilor zilei. Cea mai... venerată dintre d-tele profesoare ascultă, într'o pauză, complimentele unui june ionnatec:

ACADEMIA LITERARA „GAROFID”

Sunt poeți cari preferă cafelele: („Literare”) cu tiam, fumuri și șnurți, deopotrivă de amare, — atmosfera mai aerată și mai, ca să zicem așa, îmbătătoare...

LES JOURS MAIGRES

Oh, les jours sans sou Personne n'est pas sou, On vit en poésie Et ça c'est bien bête!

„HAI SĂ NE JUCĂM DE-A MAMA ȘI DE-A TATA”...

S'a pus în repetiție la Teatrul Național, pentru a se juca în stagiunea viitoare, piesa lui Delavrancea: „Vitorul”.

DE-A MAMA ȘI DE-A TATA...

S'a pus în repetiție la Teatrul Național, pentru a se juca în stagiunea viitoare, piesa lui Delavrancea: „Vitorul”.

DE-A MAMA ȘI DE-A TATA...

S'a pus în repetiție la Teatrul Național, pentru a se juca în stagiunea viitoare, piesa lui Delavrancea: „Vitorul”.

Inclusiv, bineînțeles venerabile.

PUNCT

Note românești

CASUARINA

este numele unui arbore ce trăiește în finiturile tropicale și a cărui importanță este covârșitoare, deoarece de existența lui se leagă în mare parte fertilitatea solului. Gardian neclintit al terenurilor cucerite de natură relaxantă, arborele Casuarina străjuește cu trunchiul și ramurile sale, ciopârțite de toate răbujirile vânturilor vrăjmașe, pământul mînos ce va da rodul său îmbelgușat. După această misiune, arborele dispore, implântându-și rădăcinile puternice în alte părți.

CLAUDIUS IONESCU: CONSIDERAȚIUNI DESPRE NAȚIUNEA GERMANA

Intr'o broșură îngrijit tipărită, cuprinzând 80 de pagini, d. Claudiu Ionescu se ocupă de nașutul germană, urmărind-o de-a lungul evoluției sale istorice, de la întirpăre și până în zilele noastre. Accentul cade mereu asupra aspectelor istorice mai recente a nașunii germane, — firecare constatare ducând, normal, inapoi spre forme mai vechi de viață ce-au pregătit cu răbdare ascensiunea temeinică din zilele noastre.

C. POSTELNICU

TRANDAFIRII

- Fragment inedit -

de LAURENȚIU FULGA

Trebuie să fie pe undeva un ceas care bate. Poate în camera alăturată.

Marica se trezi deodată cu siguranță că se află într-o casă străină. Drept în față, un dulap cu oglindă. Se văzu până în fundul apelor, străvezie, ca o statue căzută...

— Unde sunt? unde sunt?

Odaia asta seamănă atât de mult a sanatoriu. Ar vrea să sune să vină cineva și să-i răspundă la întrebarea asta neobișnuită. Dar, pe patul celălalt, cu hainele mototolite și cu brațele încrucișate sub cap...

— Luca!

Nu răspunde. Se răsuca doar pe-o parte, oftând. Acum i se aude din nou respirația domoală ca de copil. Marica încercă să se ridice, să-l vadă mai bine. Dar durerea din adânc o obligă să cadă pe perne. Lumina a rămas aprinsă și pereții aceștia albi, imens de albi. Parcă odaia se prelungeste la infinit, pereții dispar. Nu rămâne decât albul acesta care doare și le apasă în mâile.

În dreapta e o masă pătrată, acoperită cu hârtie de jurnal: o cutie cu bonboane, ceasca plină cu ceai, o carte englezească, foaia de observație. Întinde mâna, o trage, citește: „Marica Hârjeu, 22 de ani. Aleea Franceză 14 (în dreptul profesiei — nimic, diagnostic — la fel). Deci tot eu sunt, dar de ce sufar, ce mi s'a întâmplat? Alte întrebări revin: cine m'a adus aici? ce este Luca pe patul celălalt?

Apoi toate se limpezează. Vedea clar masa, care alerga nebunește pe șoseaua ploaie, pe asfaltul acela luncos ca spre moarte.

— Aș vrea să mor. Luca! îi striga în ureche, strângându-i brațul cu unghile infipte până în carne. M'auzi? aș vrea să mor.

Luca privea înainte, încruntat, cu degetele crispate pe volan. Nu era pe fata lui niciun zâmbet. Totul împietrit și ciudat. Târziu i se auzi răspunsul ca un blestem:

— Poate că vei muri. Mai așteaptă puțin!

Intr'adevăr, ultimul cuvânt scrâșni sub roți, sub geamurile sparte, sub capota frântă. Niciun țipăt, nici o durere. Lăm-

pile șoselei scânteau necontenit și palide pe deasupra mării lor singurătăți.

Și acum o cuprinsese groaza fără rost: — „poate că e și mai bolnav decât mine, poate că el dorește să moară mai mult decât atunci”. Încercă să prindă firul soneriei, dar nu-l ajunse. Spaima se cuibări în prealmă ca ochii de căine viclean.

— Luca! Luca!

Ii țipase numele, înfiorată. Deabia când îl văzu mișcându-se, căzu moleșită pe pernă, simțind cum se scufundă într'un fel de căldură bună, fără rezistență, fără alte dureri. El se sculă neîndemânatec și fără curaj. Slab, neris, nedormit, ca un om fugărit de strigi. Se așeză pe patul ei, numărând în gând firele de garoafă.

— Tu n'ai pățit nimic?

Luca arătă mâna stângă bandajată. Zâmbi cu multă oboseală, apoi întoarse capul într'o parte.

— Când a fost asta, Luca?

— Acum o săptămână, răspunse el liniștit. Peste câteva zile o să fii bine.

Cuvintele lui sunau simple, neschimbate, reci ca 'ntotdeauna, doar ochii mai pătrunzători și mai bucurători de spaimă. Sta apiecat asupra ei, privind-o insistent, asuprind-o cu privirile astea scântetoare. Pijamaua Maricai se desfacuse mult pe pzept lăsând să se vadă începuturile calme ale sânilor. Dar nu putea duce mâna să se încheie. Totul avea un gust de trezire amară din coșmar. Chiar odaia asta, ce sens putea să aibă pentru toate disperările ei? Care dintre lucruri putea să-i răspundă c'ar fi vis, c'ar fi un somn nefârșit și nu viață? Căci viața asta nu o mai poate admite așa. Nu mai este sinceră cu noi și cu iubirea noastră.

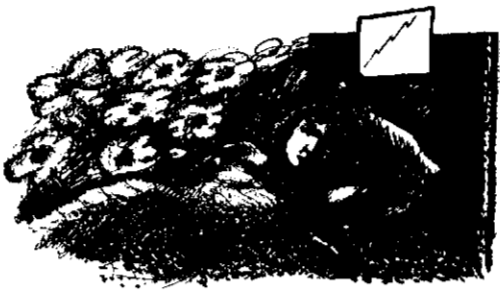
— Acum nu mai vrei să mori?

Întrebarea lui Luca veni ca o mână rea din umbră, gata să sugrume. De aceea ar vrea să se întâmple ceva mai categoric,

decât această agonie caraghioasă. Să se schimbe într'un fel destinul, să se dea și el peste cap, cum s'a răsuicit atunci mașina în șanț. Căci batjocura lui, cu toate iubirea pe care totuși o ascunde, e prea trufașă, ca să nu dorească plăcerea unei morți apropiate.

— Pleacă, te rog pleacă!

Vocea ei este alta. Niciodată Luca n'o auzise pe asta. E un timbru prea plâns, prea dureros. O privește mai atent. Ochii Maricai sunt extraordinar de mari și de negri, cu cearcâne care dau chipului ei o întunecime superbă. Și zâmbetul ei e altul, mai ciudat decât acela din nopțile de dragoste. Și mâinile acestea, cu degete lungi ca niște cozi de trandafir, degete ervoase, fantastic de impresionante — unt prea triste, prea neliniștite.

— Dece nu pleci? Dece nu pleci?

Nu mai avu curajul să-i spună altceva. Se ridică învins. Marica îl privea și se deslipea din trup și-l împing dușmănos spre ușă, îl arunca fără remușcări în nemărginire.

Lumina arde buimacă pe deasupra. În odaia alăturată, ceasul acela ca un semn de moarte. Pașii se aud până departe și apoi nu se mai aud. Nici tăcerea nu mai mișună.

Doar Marica rămâne sfâșiată în cămașa ei de mătase albastră.

Peste câteva clipe, se auziră din nou bătăile în geam. Mai surd, mai greu. Se gândi un moment să-și amintească dacă le mai auzise cândva sau chiar acum nu par a fi decât semne. De unde vin? Cine o a cheamă? Cine s'ascunde după fereștă?

Acum, în odaie nu e aprinsă decât lampa de noapte, care împărăștia într'un con mic — puțină lumină roșatică. Atât. Și în toate colțurile, mai densă înspre geamuri — tăcerea amestecată cu întunericul — ca niște pisici incolăcite.

— Tu ești?

Întrebuse fără să-și dea seama că-i va

răspunde cineva. Și se adresase cuiva, care putea fi cine știe cine, ori poate dușul rău, ori chiar Luca! Nu-l visase, nici nu-l presimțise măcar, dar se agățase anurie de ființa lui — ca de un suflet care și se ascunde înfricat în trup.

— Tu ești?

Prin obscuritatea odăii nu se vedea nimic. Și totuși parcă se profila o umbră înaltă, acolo pe zid.

— Eu sunt. Deschide-mi!

Deabia atunci primi răspunsul lui cu o curiozitate din ce în ce mai nervoasă, cu o teamă inexplicabilă. Se răsuca brusc sub cearceaf, cu gestul imediat de a-și trage mai mult pătura peste cap, dar îndreptându-și privirile înspre el — îi văzu prin atunerec ochii luminând, străpungând prin ferestre și beznă.

— Deschide-mi, Marica!

Nu i se mai putea opune. Glasul era aspru și poruncitor. Se chinu mult până să coboare din pat. Se levii de taburet căutându-și halatul, pachetul de țigări căzu cu un sgomot incert, își înodă tremurând șmurul, se împiedică din nou de colțul noptierei, ajunse lângă geam. Înaltă mâinile... Ochii lui Luca scânteau ca ai șerpilor în junglă. Întoarse forăibărele de sus și de jos; dădu perdelile de cretonă înlătură. Umbră lui se căznea să nu tremore și să nu țipe.

— Ce e cutine Luca? Dece te-ai mai întors?

Întău pătrunse prin fereastră buchetul de flori, apoi mâinile lui, apoi tot trupul în doi. Erau o multime de trandafiri, probabil roșii, dar de un roșu imens, însăngerat pentru că se vedea prea negri, prea întunecați. Doar degetele lui Luca erau subțiri și galbene. Îl văzu sprâinându-se de perete să respire, netezindu-și cu o mână părul.

— Ți-e frică, Marica? întrebă el șoptit. — Nu, Luca. Pot să aprind lumina? vreau să te vad.

— Nu, n'aprinde. Uite ți-am adus flori. Și i le întinse liniștit. Marica simți deasupra ei ochii diabolici, care o pătrunseau până în adânc și o scormoneau. Trandafirii aveau un parfum discret, involt care se difuza aromor peste toate lucrurile. Firește, flori s'ar fi putut aduce oricând, mai ales în timpul zilei, dar noaptea

Iată în ce fel nou și original reușește el în poezia: Pe drumul ciobanilor din „Destin”, să ne împărtășească arta sa poetică tocmai cu ajutorul acestui procedeu.

Poezia lui V. Voiculescu în antologie

(Urmare din pag. 1-a)

Păstor și frate-al poeziei mele, O mână la șesuri și o ure la munte, S'o răcorască vânturi, ploii s'o spele. Și'n zori pornim cu soarele în frunte.

Lumina, semnul Lui isbăvitor Și-a pus-o mai presus, crăiasă Și pildă, Ingerilor tuturor.

puturile lumii, rămase așa cum le-a dorit mîntea și mâna dumnezească. Mai mult decât oamenii chiar, poetul iubește jivinele și dihamiile pământului. Nici un poet al nostru n'a căntat mai bine sufletele lor primitive, Voiculescu, cu o fervoare de franciscan pentru acești frați sălbatici, a păstrat marea lor nealterată și în evocările sale o savoare neoașă de început de veac. Dragostea lui merge mai ales către fiarele cele mai bătrâne, a căror apariție se pierde în noianul vremurilor, către sarpele înțelept, către zimburul voinic, dar mai mult decât toate ursul i se arată ca întruparea sufletului băstănaș al țării, ca strămoșul coborît din mii, ca schimnicul tăcut nedespărțit de gândul creației, pârtaș încă la tainele dumnezeirii ulate de oameni. Cântecul ursului, din volumul Întrezezării, e deosebit de caracteristic:

Felul alegoric, sau mai bine zis mitic al poeziei sale, Voiculescu l-a împrumutat nu numai basmului dar și cântecului popular, baladei și în special Mioriței — el l-a încărcat însă cu toată problematica sufletului modern. Prin redarea vie a celor mai abstracte noțiuni în termenii cei mai concreți, prin crearea în jurul redităților zilnice celor mai comune a unei nebulose de vis și a unei atmosfere supra-naturale, lirismul voiculescan participă cu o firească măiestrie la două planuri de existență ce de obște nu se întălesc în conștiința și în opera aceluiaș creator.

Durerea e unul din motivele predilecte ale poetului, prin ea și numai prin ea sufletul nostru va ajunge la marea strălucire și fericire cerească.

Ursule, uriaș schimnic bătrân. Ascuns de lume în peșteri sihastre. Pașii tăi limpezi stele rămân Infipte'n potecile noastre.

Poezia lui Voiculescu din acest punct de vedere e poezia cea mai interiorizată ce a avut-o vreodată literatura română, precum e și cea mai religioasă. Acum puține zile numai, în răspunsul său dela Academia Română la discursul de recepție al lui Nichifor Crainic, Lucian Blaga, definind lirica religioasă a poezilor „gândiriști”, a comparat foarte nimerit stilul lui Voiculescu cu acela al evanghelistului Ioan: are în el ceva apocaliptic ce nu se găsește la alți poeți români.

Pe decindea Dunării, la vale, Printre triste miriști cu ciulinii, Trece'n baltă, legănat agale.

Și-atăta blândețe în duh și-a pus? Au, ispitit de 'nalta sihăstrie. Sui pân' la bărlugul tău Isus? Unde te aflai la obârșie când Taina 'și svârlea pretutindeni grăunții, De vii așa calm pe veacuri călcând Țintat cu mir în oasele frunții?

Oprită să urce în Ceruri vreedată. Durerea n'are aripi să-și facă vânt, Ci calcă, peste lespezi încovoiate, Inger pururi încătușat de pământ. Adâncu-i glas n'ajunge la stele... Brațele-vântură cenuși și lut Presărându-le peste rîni grele. Dar Domnul a ales-o dela 'nceput. În ochii ei lucește, încă neînțeleasă,

Arhaismul poeziei voiculescan ce și caracterul ei mitic l-au făcut pe autor să îndrăgească mai ales munții, locurile sălbatice și neschimbate dela înce-

Din poeziile citate reiese bogăția lor de vocabular. Aportul lui Voiculescu și în acest domeniu e profund original și de o netăgăduită importanță. Marele număr de cuvinte împrumutate direct poporului și pe care el cel dintâi le-a introdus în poezia noastră, dându-le prestigiu și circulație — în volumele din urmă, mai interiorizate și mai subtile ca material sufletesc, poetul a căutat să le echilibreze prin introducerea tot atât de îndrăzneță și mai în totdeauna reușită a neologismelor. Voiculescu și-a creat astfel un stil propriu adecuat poeziei sale atât de complexe, de o îndoită autenticitate, omenească și românească în aceeași măsură.

Timpul nu-mi îngăduie să fac citate mai lungi, dar creații ca Ionică sau Copilul pădurarului, amândouă publicate în Destin, dau un înțeles cu totul nou, genului idilei la noi; precum bucuții ca Hoji de cai, Smeu bătrân, dar mai ales admirabilul poem Centaurul, reînnoiesc complet sensul și cuprinsul baladei. O convingătoare pildă de felul personal cum înțelege Voiculescu și cum lărgește el genul pastelui, rămâne în volumul Urașă acea evocare profetică a țării noastre intitulată Chiromanție. De pe vârful Negoitului poetul citește în palma țării destinul României Mari. Era în 1937.

Din piscul piatră de senin, Citesc, târziu, în palma țării Deschisă 'n taina depărtării Figura vastului destin. Drum planetar prin miezul feții O brazdă tare podul mezel E Dumărea, cu șesu'n poale, Ea scrie linia vieții. Dărz Oltul lîni; puterii O sparge'n munți mușcând cu dinții. Iar Mureș, cuta suferinții, Se adăncește'n pusta serii, Hainul Nistru 'nchee toarta Și sapă marginile suru... Pe șghiabul veacurilor sure Aleargă apele cu soarta. Oraclor surd, șovăitor Sădit în carnea 'nchipuită, Amare albiu de ursită Vărsând trecut'u'n viitor... ..Sutăd cărări de stele'n slăvi Și liniștile se deschid, Cad vâile ca negre năvi În fundul mării de mold. Cum caut prin adăncuri sumbre, Cotite, semnele se frîng... Sub nori pleșuri ce harta strîng Se'nchide palma peste umbre.

Am ajuns la sfârșitul acestor precu sumare caracterizări a unei mari și originale poezii. Ar mai fi multe de adăugat, în special în domeniul poeziei pure, unde puterea de evocare muzicală și plastică a lui Voiculescu excelează. Din opera lui s'ar putea întocmi cea mai reușită antologie de versuri izolate din poezia română. Las această plăcere rară cititorului care va găsi în volumele poetului înalte delectări sufletesti.

Postul care a scris: Nu este mîntuire de cât prin frumusețe e acelaș care ne învață Ca pe o cetate 'n piscuri de minuni, Așezindu-l, noaptea-zi mereu Cu carnele neînvinșel rugăciuni Sui mă cuoerim pe Dumnezeu... Stau miliarde turnuri fără nfrîngeri Și miliardele de porți la țelu... Și ficăre poartă e un înșger Prin care să străbatem pân' la El. Astfel între universul estetic și cel moral, într'o sinteză turburătoare se înscris frumusețea gravă și armonia superioară a sufletului și a poeziei lui Vasile Voiculescu.

ION PILLAT